N°. 115. ZONDAG EN MAANDAG 13 EN 14 MEI. A°. 1860.

ROTTERDAMSCHE COURANT.

De Abonnementsprijs is *f* 24 's jaars of *f* 6 per drie maanden franco per post door het geheele Rijk.
Behalve aan het Bureau der Courant kan men zich bij alle Boekhandelaars en Postkantoren Abonneren.
Enkele Nommers 10 Cents.

Bureau: Hoogstraat, Wijk 10, N°. 77.

Bij deze Courant behoort een
BIJVOEGSEL.

DE MOTIE VAN DEN HEER WINTGENS.

Met groote belangstelling werd in het geheele Land de tweedaagsche beraadslaging gevolgd, die in de Tweede Kamer geopend en gevoerd werd, naar aanleiding van de interpellatie des heeren van Hoëvell, betrekkelijk de regeling der cultuur-contracten. De Kamer heeft daardoor bewezen dat zij niet bevreesd is voor de beschuldiging van inmenging en van beslissing in zaken, waarover zij *noch* heeft te oordeelen *noch* oordeelen kan. Die beschuldiging zal nu met te meer kracht worden herhaald, omdat reeds de benaming, die aan de interpellatie gegeven werd, twijfel kan doen ontstaan of de interpellant, de voorsteller der daarop gevolgde motie van orde, wel juist bewust was van den aard der zaak waarover te beraadslagen was. Een suiker-contract is geen *cultuur*-contract. De cultures worden niet uitgegeven of uitbesteed, zij worden door de Regering *opgelegd* aan de bevolking en een suiker-contract is slechts eene overeenkomst welke de Regering aangaat met particulieren, om uit het product der culture suiker te bereiden. Evenmin als een broodbakker een graanhandelaar is, evenmin is een suiker-contract een cultuur-contract. Eene juiste definitie van dergelijke zaken is van meer dan ondergeschikt belang, omdat zij grooten invloed moet uitoefenen op de waardering der questie van bevoegdheid.

De cultures zijn ingesteld op hoog gezag en worden volgens art. 56 van het Regerings-reglement in stand gehouden door den Gouverneur-Generaal, terwijl hem ook de magt is verleend om te regelen al wat met de cultures in verband staat. Een nieuwe cultuur werd niet geregeld, wat zou er dan toch plaats hebben? Eene door alle partijen noodzakelijk geachte herziening van de voorwaarden, waarop de Regering contracteert met particulieren om suiker te bereiden uit het suikerriet, dat volgens de wet door de inlandsche bevolking aan het Gouvernement wordt geleverd.

Ligt in Nederland een Minister aan wettelijke banden wanneer hij contracten sluit om te voorzien in de behoeften van marine en leger, om werken van openbaar nut te doen uitvoeren? Wie kan hem in Nederland stellen onder de verpligting om de voorwaarden die hij aangaat met zijne leveranciers vooraf te onderwerpen aan de Staten Generaal? Alleen in de ministerieele verantwoordelijkheid ligt de waarborg dat de Minister noch onregt doen, noch tegen de algemeene wetten handelen zal. Die ministerieele verantwoordelijkheid drukt op den Minister van Kolonien evenzeer als op de andere Hoofden van Departementen van algemeen bestuur.

Toen in November jl. de Minister van Kolonien bij gelegenheid van de discussie over de begrooting aan de Kamer verzocht de stemming over Hoofdstuk XI te willen beschouwen als een votum van vertrouwen en zulks kort nadat hij uitdrukkelijk had verklaard *niet* voornemens te zijn de cultuur-contracten bij de *Wet* maar wel bij *Koninklijk Besluit* te regelen; toen daarop Hoofdstuk XI met algemeene stemmen op twee na werd aangenomen, mogt de Minister veronderstellen dat de Kamer met die verklaring genoegen had genomen. De Minister regelde daarop deze veel omvattende zaak en op het oogenblik dat hij verklaart dat de regeling *is* tot stand gekomen en bij den Raad van State in behandeling is, stelt de heer *Wintgens* zijne motie voor om de regelen tot uitgifte van de cultuur-contracten *bij de wet* vast te stellen.

Hoezeer wij gelooven dat de Minister krachtiger ware geweest indien hij *vroeger* had kunnen besluiten die *regelen van uitgifte*, maar ook die regelen *alléén* bij de wet vast te stellen, zoo kunnen wij niet anders dan zijne houding goedkeuren na de uitdrukkelijke verklaring in November jl. door hem afgelegd, eene verklaring waarin de Kamer scheen te berusten. Wij betreuren het gerezen conflict tusschen den Minister van Kolonien en de Tweede Kamer, omdat eenstemmigheid tusschen Regering en Vertegenwoordiging noodzakelijk is in het algemeen belang. Wij betreuren het voor den Minister, omdat hij thans genoodzaakt is de regeling te doen plaats hebben ongeacht de motie der Kamer. Wij betreuren het voor de Kamer, omdat de gansche motie thans als niet geschied te beschouwen is.

Zoolang wij door inzage der stukken niet van het tegendeel overtuigd worden is de uitgebreide kennis die de tegenwoordige Minister van Kolonien van Indische zaken heeft, ons ten voldoenden waarborg, dat de regeling door hem aan 's Konings goedkeuring onderworpen de belangen van alle betrokken partijen in harmonische verbinding zal brengen. Het *hoofddoel* dat een einde werde gemaakt aan den onzekeren toestand waarin voornamelijk de suikerindustrie op Java verkeert, *zal* alzoo worden bereikt. Mogt de ondervinding in die regeling, met hoeveel zorg ook bewerkt, leemten aantoonen, gemakkelijk zal daarin kunnen worden voorzien en ons komt het voor dat wanneer men eenmaal de overtuiging heeft erlangd dat de ten gevolge van die regeling in het leven geroepen toestand gunstig werkt, niets zal beletten om daaraan door eene *wet* de noodige hechtheid te geven.

KOLONIEN.

(Per Overland-Mail.)

BATAVIA 26 Maart.

Den 16 dezer is met Zr. Ms. stoomschip Soembing van Makassar te Batavia teruggekomen Zijne Exc. de luitenant-generaal J. van Swieten, kommandant van het Indische leger, laatstelijk bevelhebber van de Bonische expeditie en mede-commissaris voor de Bonische zaken.

Met dezelfde gelegenheid zijn ontvangen rapporten omtrent de Bonische aangelegenheden, waaruit wij, ten vervolge van de vroegere berigten, het volgende kunnen mededeelen:

De verwikkelingen met Boni zijn thans op eene allezins bevredigende wijze beslecht door het teekenen, op den 13 februarij jl., van eene overeenkomst, waarbij Boni de souvereiniteit van Nederland erkent, van alle onregtmatige aanspraken op sommige gedeelten van Celebes en de vroeger aan Boni in leen gegeven eilanden Bonerate en Kalao afziet, een gedeelte van het Rijk aan het Nederlandsch-Indische gouvernement afstaat, en verdere waarborgen voor de voortdurende rust en vrede geeft. Bij eene afzonderlijke acte is geregeld de afstand van het boven bedoelde gedeelte des Rijks, zijnde de streek grenzende aan de afdeeling Bonthain en Boelekomba, en bestaande uit de landen Sandjai, Kadjang, Oud-Boelekomba, tot aan de rivier Tangha, de grens ten noorden vormt en de eilanden Boeloeroeë, Liang laing, Kambouw, Koding-aring, Poi-Poi, Kanalo, Kanalo doea en Lanre aurang. Beide documenten zijn geteekend van wege het Nederlandsch-Indische gouvernement door de commissarissen J. van Swieten en A. J. F. Jansen, en van wege Boni door den leenvorst Ahmad Sinkarroe Aroe Tanette-ri-awang en Aroe Tibodjo, en uit de soelewatangs of plaatsvervangers van Oedjoeng, Tanette-rie-awang, Matjégé Pontjing en Tha.

Van deze gebeurtenis is door de commissarissen mededeeling gedaan aan al de Vorsten van Celebes.

Dat het sluiten van de bedoelde overeenkomst het vertrouwen op het Gouvernement heeft bevestigd, mag ook daaruit worden afgeleid, dat eenige dagen daarna ook Aroe Oedjong, Aroe Tanette-ri-attang en Aroe Tha, allen kiesheeren van Boni die met de verjaagde Koningin waren uitgeweken, vergezeld van den Wadjoschen Prins Aro Padali, zich bij de commissarissen te Palakka hebben aangemeld en dus weder in hun geboorteland zijn teruggekeerd, waar zij zich aan den nieuw opgetreden leenvorst hebben aangesloten. De voortvlugtige Koningin, zich waarschijnlijk nabij de Bonische grenzen niet meer veilig achtende, heeft zich begeven naar Belawa, eene kleine Wadjosche kampong aan de noord-westzijde van het meer van Tempe, en is voornemens zich binnen kort te Rappang te vestigen.

De nieuw opgetreden leenvorst van Boni zal zich niet op de hoofdplaats Boni nederzetten; die plaats, reeds twee malen door de wapenen van het Gouvernement genomen zijnde, wordt daardoor als ongelukkig beschouwd. Hij zal zich vestigen te Tipoeloeë, een eilandje nabij de monding der Tjinrana en slechts door eene smalle geul van de vaste kust gescheiden.

Toen de commissarissen op 7 dezer met het laatste gedeelte der land- en zeemagt Badjoa en dus het Bonische grondgebied verlieten, waren nog geene contracten gesloten met Wadjo en Loewoe, waartoe onderhandelingen waren aangeknoopt. Ten aanzien van Wadjo moet de reden daarin gezocht worden, dat hoezeer het veelhoofdige bestuur des Lands reeds voldaan heeft aan het verlangen der commissarissen voor de Bonische zaken om eenen Aroe Matoa of hoofdvorst te kiezen, dit hoofd van den Staat nog niet door alle Rijksgrooten erkend of gehuldigd is. De stemming van de voornaamste Vorsten, die op deze zaak invloed kunnen uitoefenen, is echter zoodanig, dat het contract wel spoedig tot stand zal komen, vooral door den Koning van Sidenring, een trouwe bondgenoot van het Gouvernement, die zich daaraan veel laat gelegen liggen.

De afgevaardigden door Loewoe naar Palakka gezonden, om het contract met het Gouvernement te sluiten, en die over land, door het Rijk van Wadjoe, waren afgereisd, schijnen op hunne reis oponthoud gekregen te hebben, althans bij het vertrek der commissarissen waren zij nog niet aangekomen. Intusschen was het Rijkszegel van Loewoe door eene afzonderlijke commissie regtstreeks naar het hoofdkwartier van de commissarissen gezonden, doch vermits het vertrek van deze eenmaal bepaald was, is verder op het gezantschap van Loewoe niet gewacht kunnen worden en zal het contract nu later, waarschijnlijk te Makasser gesloten worden.

Ook de Vorst van Mario-ri-wawoe heeft, onder den indruk van onze overwinningen in Boni, behoorlijk voldaan aan onze vordering tot betaling aan het Rijk van Tanette van eene som van *f* 4456, als vergoeding der schade, door hem bij eenen gewapenden inval in Tanette veroorzaakt.

Uit het vorenstaande blijkt, dat de regten van Nederland op Celebes op eene schitterende wijze zijn gehandhaafd, en dat, dank zij voornamelijk de beleidvolle en doortastende maatregelen van hen, die met de leiding der zaken waren belast, waarborgen zijn verkregen, die eenen langdurigen vrede op Celebes en een nieuw leven voor den handel en de nijverheid van dat rijke land mogen doen verwachten.

— Door het ontvangen van de schriftelijke rapporten van den Gouvernements-Commissaris in de Zuid- en Ooster-afdeeling van Borneo, betreffende de voorvallen, reeds vroeger kortelijk vermeld, kunnen wij dienaangaande de volgende meer uitvoerige berigten mededeelen:

De expeditie, die van Bandjermasin zou worden afgezonden om het verraderlijk afloopen van Zr. Ms. stoomschip Onrust te Loetoeng-toeoor te wreken, is in haar doel geslaagd. Den 11 februarij kwamen de tot deze expeditie behoorende stoomschepen Suriname en Boni, de hulk Aderak en eenige ligtere vaartuigen voor de kampong Laogang, gelegen aan de Barito, maar hooger op dan Loetong-toeoor. Aan de holle zijde van de bogt in de rivier boven Laogang werd, een weinig boven den waterspiegel, eene versterking ontdekt, die oogenschijnlijk verlaten en slechts gedeeltelijk afgewerkt was. Aan de landzijde was zij geheel omringd door bosch en aan de rivierzijde door eene verhakking. De Boni, de Aderak en de kleine vaartuigen ankerden voor Laogang, terwijl Zr. Ms. stoomschip Suriname door stoomde, om de benting beter te kunnen verkennen.

Nabij dezelve gekomen werd een ligt stuk geschut, rivier afwaarts gerigt, waargenomen, maar niets werd gezien dat de opstelling van zwaarder geschut kon doen vermoeden. Zoodra de benting binnen het bereik was van den voorop staanden 12ponder van de Suriname, werd daaruit met een kartets het vuur geopend, dat aanvankelijk door den vijand niet beantwoord werd; maar toen de Suriname verder opstoomde, begon ook de vijand te vuren met klein geweer, ligt geschut en den 30ponder van de Onrust. De kogel uit het laatste stuk boorde door de stuurboords-buitenraderkastbalk, de waterloopklos, het ijzeren hoofd boven de machinekamer en verder door de beschieting van de bakboords-raderkast naar buiten. Al doorstoomende werd door de Suriname het vuur beantwoord.

Bij het passeren van de benting werd waargenomen, dat die bestond uit horizontaal liggende balken, die door verticale palissaden werden bijeengehouden. De 30ponder bleef gemaskeerd en de opstijgende kruiddamp duidde slechts onvolkomen zijne stelling aan.

Op 500 ellen boven de versterking stopte de Suriname en zette, eerst stoomende en daarna geankerd, het vuur tegen de benting en den 30ponder voort.

De kruiddamp, die slechts langzaam opsteeg, belette de uitwerking van het vuur na te gaan of de rigting te verbeteren. Het vuur dus geene afdoende uitwerking hebbende, stoomde de Suriname weder terug, om met de gansche bakboord-batterij de benting te beschieten. Bij die gelegenheid bekwam het stoomschip een tweede schot uit den 30ponder, waarvan de kogel drong in de voorste hut der voor-longroom, op 0.7 el boven de waterlijn, verder door de beschieting van twee kasten, een waterdigt schot, de stoomruimte der beide ketels en de rookkast, en eindelijk stuitte tegen den wand van de stuurboordsketel, na daar een steunijzer te hebben verbrijzeld. De Suriname bekwam 18 gekwetsten, waaronder 7 door den ontsnappenden stoom.

Daar de Suriname ten gevolge hiervan eenige dringende reparatie noodig had, werd Zr. Ms. stoomschip Montrado, dat aan de monding der Pemingir lag, opontboden en ook Zr. Ms. stoomschip Celebes werd aan de expeditie toegevoegd.

Den 22 februarij, des morgens ten 8½ ure, stoomden de Montrado, Celebes en Suriname naar de benting, die ten negen ure werd bereikt. Het vuur werd geopend door de Montrado, en daar het spoedig bleek, dat van de benedenzijde weinig succes te verwachten was, stoomde de Montrado voorbij de benting, waarbij het schip mede door een kogel uit den 30ponder werd getroffen, die echter weinig schade deed.

De Montrado hield nu de versterking aan de bovenzijde, de Celebes aan de benedenzijde bezig, terwijl de Suriname de zich aan beide oevers der rivier in het geboomte ophoudende vijanden met kartetsvuur verjoeg. Zoowel boven als beneden de versterking werd een levendig geweer- en lilla-vuur op de schepen onderhouden.

De landmagt van de expeditie, onder kapitein Ravestein, was des morgens ten 4 ure gedebarkeerd, om in verband met de beweging der schepen de versterking om te trekken en in den rug aan te vallen. Deze beweging gelukte volkomen. Ongeveer ten 9 ure 45 minuten deboucheerden de troepen uit het bosch achter de benting, die zonder een oogenblik te dralen werd bestormd, met dat gevolg, dat tien minuten later de Nederlandsche vlag van dezelve woei. De vijand sloeg in de grootste verwarring op de vlugt, over eene langs de versterking loopende soengei, waarbij hem door de Montrado, eene gewapende barkas en door de infanterie, een zwaar verlies werd toegebragt.

De 30ponder van de Onrust, vier draaibassen en ander ligt geschut, benevens eenige ammunitie van het eerst bedoelde stuk en eene vijandelijke vlag vielen in onze handen. Ons verlies bestond in één matroos gedood en één gewond, beiden van de Montrado.

De Montrado en de Suriname, als te grooten diepgang hebbende voor eenen zoo wisselvalligen waterstand als in de Boven-Doesoen, keerden naar Bandjermasin terug; de overige vaartuigen zouden nog eenige dagen in de Boven-Doesoen blijven. Een aantal kampongs langs de rivier, waar blijken van slechte gezindheid werden aangetroffen of weerstand geboden werd, zijn verwoest. Onder het opvaren der rivier werden eenige brandende praauwen en vlotten ontmoet, die men echter gelukkig kon afweren.

Op een ander punt was men niet minder gelukkig. Besloten hebbende tot eenen aanval op Amoentai, waar zich de voornaamste hoofden van den opstand bevonden, begaf zich derwaarts de majoor militaire kommandant Verspijck met eene magt bestaande uit 180 bajonetten, 1 drieponder, 1 houwitser, 1 handmortier, met de bediening, 1 detachement sappeurs, 75 gewapende kettinggangers als koelies, Zr. Ms. stoomschip Admiraal van Kinsbergen, de Gouvernements-stoomer Bernett, de kruisboot n.° 21, eene gewapende barkas, eene tjunia en twee ijzeren laadschouwen.

Op den 9 februarij had te Amoentai het eerste treffen plaats bij de missigiet nabij de versterking, en de beslissing van het gevecht aan die versterking zelve, die bestond uit vier bamboezen huizen, digt bij elkander gelegen, omringd van eene dubbelde pagger van bamboe-doeri en dadap-takken, terwijl tusschen de huizen en de pagger een moerassig doch overstroomd terrein lag, dat met hooge glaga overdekt was. Aan de rivierzijde waren de huizen voorzien van eene borstwering van liggende balken, ter dikte van 1½ el.

De verdediging had met meer dan gewone kalmte en geestkracht plaats en vóór dat onze troepen de missigiet en daarna de versterking bereikten, moesten zij meermalen aanvallen van woest op hen instormende voorvechters afslaan. Na het verdrijven van den vijand uit de missigiet en terwijl van daar naar de versterking werd opgerukt, trachtte hij onze kolonne door eene omtrekkende beweging in den rug aan te vallen. Dit werd echter door de goede houding van de achterhoede verijdeld.

Na het verlaten zijner sterkte vlugtte de vijand in allerijl over de rivier, waarbij hij door het vuur der vaartuigen op nieuw aanzienlijke verliezen leed. Van onze zijde sneuvelden 1 matroos en 2 flankeurs en werden gewond 1 officier, 2 flankeurs, 1 matroos en 4 inlandsche soldaten. Niettegenstaande alle pogingen, had Zr. Ms. stoomschip Admiraal van Kinsbergen niet verder kunnen komen dan tot Atabioe. Van daar tot Soengi Benar vervolgden de troepen hunnen weg met de Bennett, die daartoe twee reizen deed, en van S. Benar naar Amoentai, een afstand van ongeveer een uur gaans, over land. Deze weg had zooveel terreins-bezwaren, dat aan dit gedeelte van den togt eenige uren werden besteed. Voor het gevecht werd echter een groot voordeel getrokken van eene gewapende sloep van Zr. Ms. stoomschip Montrado, de Bennett en de kruisboot n.° 21, die daaraan eerst door het dekken van den marsch der troepen langs den rivieroever en daarna door het beschieten der versterking, deel namen, blootgesteld aan een levendig vuur, dat dan ook geen der vaartuigen gespaard heeft.

De te Amoentai zich ophoudende hoofden zijn wijd en zijd gevlugt, terwijl hun door het onverwacht nemen en verbranden der kampongs, waar zij hunne bezittingen hadden, een zware slag in hunne middelen is toegebragt.

Te Amoentai is achtergelaten eene bezetting van 135 bajonetten en eenige artillerie, benevens eene kruisboot, eene gewapende sloep, eene tjunia en eene laadschouw, zoomede 40 gewapende kettinggangers. Deze bezetting is niet alleen niet meer verontrust, maar ons gezag wordt te Amoentai op eene in het oog loopende wijze geëerbiedigd.

Het vroeger door bemiddeling van den Rijksbestierder uit zijne betrekking ontslagen hoofd der Benoea lima, Kiai adipati Danoe-Redja, is weder als zoodanig hersteld.

De in het laatst van december 1859 na de verovering der sterkte van Moengoe Tajoe aldaar gelaten bezetting is niet meer verontrust. Van daar uit is sedert ook tegen den vijand geägeerd. Op den 21sten januarij verliet de kapitein Schiff, met 120 bajonetten, 1 metalen 3ponder met bediening, en de noodige ambulance, de sterkte van Moengoe Tajoe en bereikte, ten 4 ure des namiddags, de kampong Benoea Padang, ten noorden van Moengoe Tajoe. Zoo door de hoofden als door de bevolking werd de kolonne met groote voorkomendheid ontvangen. Op den bazaar, waar vele goederen te koop werden aangeboden, werd het bivouac opgeslagen, en niet lang daarna kwam de mantrie djaksa van Benoea Padang daar zijne onderwerping aanbrengen, waartoe hij reeds op reis naar Moengoe-Tajoe was geweest.

Den 22sten januarij werd verder opgerukt, eerst naar kampong Koepang, en vervolgens naar kampong Rantau, waar de mantrie Raham en de kiahis Darmapatan en Soeta korsa van Benoea-Alat, en de pambekel Achmad, van kampong Limpoen, gevolgd door verschillende mindere hoofden, de kolonne opwachtten. Door ongesteldheid van eenige kettinggangers moest hier een gedeelte der vivres worden achtergelaten, die door de zorg van het kamponghoofd naar Benoea-Padang werden vervoerd.

Van Rantau werd de marsch langs Soengie-Tapin vervolgd tot Benoea-Alat, welke plaats met de meeste naauwkeurigheid werd onderzocht, zonder dat evenwel bleek, dat daar met den vijand was geheuld. Haren weg vervolgd hebbende van Benoea-Alat naar Gadoeng, werd aldaar gebivouakeerd op de plaats, die den vorigen dag had gediend tot een gelijk doel aan eene van Bandjermasin uitgegane kolonne.

Des nachts viel een hevige regen, waardoor de rivieren zoodanig zwollen, dat een andere terugweg, over Bakarongan en Walang, moest worden genomen. Langs dien weg ten 2 ure des achtermiddags van den 23sten januarij te Benoea-Padang aangekomen, werd nog denzelfden dag de marsch naar Moengoe-Tajoe aangenomen, over Tambrangan, waar eenige gewapenden werden aangetroffen, die evenwel geen stand hielden. Veertien huizen werden daarom in den asch gelegd.

Sedert vernam de kapitein Schiff, dat de radja van Moening en het hoofd der opstandelingen Antaloedin zich te Tambai zouden ophouden. Hij trok daarom op den 5den februarij derwaarts met eene kolonne van 70 bajonetten en de noodige ambulance.

Het gelukte hem onbemerkt, tegen 12 ure 's middags Tambal zeer digt te naderen. Een peloton onder den 1sten luitenant Blondeau bestormde het huis, waarin zich de radja van Moening ophield, terwijl een ander peloton, onder den adjudant-onderofficier dd. officier Coenen, de kampong links introk, met last om alle huizen te nemen en te verbranden. De vijand, die verrast was, had naauwelijks den tijd om zijne huizen te ontruimen en werd daarbij begroet met een tweegelederenvuur, dat hem veel verlies toebragt.

Intusschen rukte de hoofdtroep, onder kapit. Schiff voorwaarts op het huis van den radja, waar, bij zijn aankomst, het peloton onder Coenen reeds geposteerd stond, terwijl het peloton van den luitenant Blondeau verder vooruit, bedoeld huis, dat versterkt was en hardnekkig verdedigd werd, poogde te vermeesteren

hetgeen eerst bij den vierden storm, waaraan ook het peloton van Coenen deel nam, onder dezen en den sergeant Vermeulen gelukte; de 1ste luit. Blondeau was reeds bij het begin van den aanval door twee lanssteken doodelijk gewond, waaraan hij een kwart uur later overleed. De vijand liet 11 lijken achter in het huis, dat verbrand werd.

In de nabij gelegen alang-alang werd de radja van Moening gedood. Het hoofd van dezen opstandeling, die het eerst de oproervaan uitstak, werd naar Bandjermasin gezonden. Zijne banier, zijn pajong, zijn piek en zijn kleed zijn mede in onze handen gevallen.

Volgens berigten van inlanders zijn te Tjambai 40 personen gesneuveld, waaronder, behalve de radja, ook de medeaanvoerder van den opstand Antaloedin.

Eenige dagen later, den 10 februarij, rukte eene kolonne van 75 bajonetten onder kapit. Benschop van Moengoe Tajoe op naar Taä. Deze kolonne, den volgenden middag ten 2 ure in het gezigt van die plaats gekomen, werd van de links van haren weg gelegen hoogten met een hardnekkig geweervuur ontvangen. De kleine magt onmiddellijk daarop in carré opgesteld, en de vijand vervolgens met een twee-gelederenvuur beantwoord wordende, kwam al spoedig een vijandelijk voorvechter, gevolgd door eenige anderen, die zich echter in een nabij gelegen bosch bleven verschuilen, op het carré instormen; men nam hem gevangen, wanneer hij bleek een der vijandelijke aanvoerders te zijn, Hadji Said genaamd. De kolonne in carré door marcherende, zag zich al spoedig van alle kanten aan een vijandelijk geweervuur blootgesteld en raakten daardoor geblesseerd 2 inlandsche soldaten en 1 flankeur.

De kapitein Benschop besloot daarom twee der nabij gelegene hoogten, van welke hij bestookt werd, en die versterkt waren, te doen nemen, hetgeen stormenderhand door daartoe opgeroepen vrijwilligers, onder aanvoering van den fourier van der Pol en den korporaal Krijgsman, ten uitvoer werd gelegd.

Uit de kampong Taäl kwam alstoen een inlander, voorzien van eene witte vlag, namens den pambekel mededeelen, dat zijne onderhoorigen alle in de bosschen gevlugt waren en de omtrek vol zat van vijanden, ter sterkte naar gissing van 600 man, waaronder 200 met geweren gewapend, hetgeen den kapit. Benschop met het oog op den door hem doorgestanen aanval niet overdreven voorkwam.

In verband tot den staat van zaken, waarin de kolonne verkeerde, besloot genoemde kapitein dien ten gevolge in overleg met zijne officieren niet naar Taäl door te gaan, maar den terugmarsch naar Moengoe Tajoe aan te nemen.

Op dien weg had de kolonne nog tot drie malen toe eenen aanval te doorstaan, terwijl zij tot aan het invallen der duisternis door den vijand werd gevolgd, op wien nu en dan met goed gevolg eenige schoten uit de minié geweren gelost werden.

Vermits bij den opmarsch naar Taäl de kolonne bij kampong Telok Begat verontrust was geworden, door een wel onderhouden geweervuur, dat echter al spoedig door haar tot zwijgen was gebragt, en daar thans bij den terugmarsch ook weer vijanden werden aangetroffen, die echter door een twee-gelederenvuur werden uiteengedreven, werd die kampong verwoest.

Bij den opmarsch waren overigens in de omstreken van Telok Begat niet alleen meerdere bruggen afgebroken bevonden, maar sommige kunstmatig zoodanig verzwakt, dat ze bij het betreden noodwendig moesten instorten.

Aan de verdere bij deze gelegenheid aangedane kampongs werden anders bepaalde blijken van goede gezindheid ten onzen aanzien waargenomen.

De vijandelijke bende, waarmede de hier bedoelde ontmoeting plaats had, is die van Demang Lemang. De noodige maatregelen zijn genomen, om hem zoo spoedig mogelijk met eene sterkere magt aan te tasten, hetgeen hij in zoo verre heeft vergemakkelijkt door zeer nabij Moengoe Tajoe te komen, moetende hij den 15den dezer reeds te Martagiri aangekomen zijn.

Door deze excursien is in die streken de geest der bevolking veel verbeterd. Een wegens ziekte te Kaloempang achtergebleven kettingganger werd door de bevolking van die kampong naar Moengoe Tajoe gebragt, en de bevolking van Soegei Lajang moet zich feitelijk verzet hebben tegen zekeren Toean Said, die haar wilde dwingen de partij der opstandelingen te kiezen. Ook moet al het volk, dat bij de nadering van Demang Leman zijne woningen verlaat, dadelijk na zijne verwijdering terugkeeren.

In de Tanah-laoet keert de bevolking meer en meer naar hare woonsteden terug. Daar, waar zij dit voortdurend blijft weigeren, wordt zij gestraft door het verbranden der woningen. Te Tabanio zijn reeds 35 nieuwe huizen gebouwd.

In den nacht van 8 op 9 februarij werd de sterkte te Marabahan aangevallen door eene bende Dajakkers die, zonder verlies aan onze zijde, werd afgeslagen. Een oppasser, die in de handen der opstandelingen was gevallen, maar hun is ontkomen, berigtte, dat die bende 200 man sterk was en dat zij bij den aanval 8 dooden en 50 gewonden heeft gekregen, hetgeen haar zoo heeft ontmoedigd, dat zij naar de bovenlanden is teruggekeerd.

Waarschijnlijk heeft dit vooral bijgedragen tot het verlangen naar rust van de bevolking van Poelopetak en omstreken, alwaar zij naar hunne woonsteden terugkeeren en de oproepingen van de hoofden des opstands weinig weerklank meer schijnen te vinden.

Aan de Kapoeas scheen de stemming nog ongunstig. Zr. Ms. stoomschip Montrado is laatstelijk derwaarts gezonden.

Te Bandjermasin zijn de doodvonnissen voltrokken aan een aantal gevangenen, die aan den moord te Kalangan, gewapend verzet, of poging om soldaten tot desertie over te halen, schuldig zijn gevonden.

De pangeran Hidajat-oelah is door den Gouvernements-Commissaris als Rijksbestierder vervallen verklaard. Toen hem, na het nemen van Amoentai, de daarop betrekkelijke publicatie in handen kwam, heeft hij onmiddellijk eene briefwisseling met den Commissaris aangevangen.

Per telegraaf via Soerabaija zijn tijdingen ontvangen, loopende tot den 17 maart jl.

De expeditie naar Kandangan tegen de magt van Demang Lehman is zegevierend volbragt, met een verlies van slechts weinige gesneuvelden en gewonden aan onze zijde. Dientengevolge is te Amawang post gevat.

In de Kapoeas is de Montrado onledig geweest met den aldaar aan den dag gelegden overmoed te beteugelen.

In Soengi Kanamit is door eene landingsdivisie van de Montrado en de Bali, onder bevel van den luit. ter zee 1ste kl. Buyskes, eene vijandelijke benting genomen, waarbij een sergeant majoor van de landmagt sneuvelde.

— Gedurende de maand januarij 1860 is aan inkomende en uitgaande regten op Java en Madura ontvangen eene som van *f* 796,525:11½. Hieronder is echter begrepen: aan fictieve regten op uitgevoerde Gouvernements-producten *f* 145,460:67½ en aan terugbetaalde regten *f* 9,625:01½, zoodat de zuivere ontvangst *f* 641,439:42½ beloopt. Gedurende de maand januarij 1860 is meer ontvangen dan gedurende dien tijd in 1858 *f* 18,668:62 en in 1859 *f* 84,555:32.

— In de bestuursvergadering van de natuurkundige vereeniging in Nederlandsch Indië, gehouden den 8 dezer, zijn benoemd tot het gewoon lidmaatschap de heeren F. H. J. Netscher en J. van Gogh, en tot honorair lid de heer jonkh. mr. F. L. W. de Kock.

— De Overlandpost, loopende tot 10 februarij, is den 20 dezer hier aangekomen.

— Den 9 dezer heeft de stoomboot Macasser, kapit. A. G. Bosch, deze reede verlaten, zich begevende over Muntok en Riouw naar Singapore tot het overbrengen en afhalen der landmail-paketten. Dit maal werden naar Europa verzonden 10,600 brieven en naar Singapore, Banka, Billiton, Palembang en Riouw 2569, te zamen 13,169 stuks.

— Gisteren kwam alhier ter reede het schip Barend Willem, kapit. Retgers, met een detachement suppletietroepen, bestaande uit 20 Europesche onderofficieren en korporaals en 70 Afrikanen van St. George d'Elmina, onder kommando van den van verlof terugkeerenden kapitein der infanterie Ter Schouw; medegeleiders de 2de luitenant der infanterie Dockheer en den offic. van gez. 3de klasse van Heuvel. De reis is zeer genoegelijk geweest, de behandeling aan boord zeer goed en het gedrag der troepen uitmuntend. Zij zullen heden debarqueren en op de gewone wijze naar hunne kazernes te Weltevreden marcheren.

— Zr. Ms. stoomschip Reinier Claeszen, onder bevel van den luit. ter zee 1ste klasse jhr. J. E. W. F. van Raders, kwam den 23 dezer op de reede alhier aan, terug van Soerabaija.

— Gisteren kwam het Engelsch oorlogschip Beagle, kommandant Hay, op de reede alhier aan, komende van de Kaap de Goede Hoop, op weg naar China.

— Zr. Ms. stoomschip Groningen, aan welks boord zich de Ned. Consul-Generaal van Japan bevindt, ligt in avarij te Hong-Kong.

Soerabaija 19 *Maart*. — Men verneemt, dat de drie op vertrek staande kompagnien van het 13de bataillon infanterie zich niet naar Bandjermassin maar naar het eiland Flores zullen begeven.

Sumatra's Westkust. — Op het eiland Nias hebben de bewoners van Botohosi een strooptogt ondernomen tot het vernielen der ladangs van de kampong Fadore, bij welke gelegenheid zij echter door het volk van die plaats zijn verdreven zonder eenige schade te hebben kunnen aanrigten. Bij een lateren aanslag op Fadoro doodden die van Potohosi 2 panglima's en 8 vrouwen en kinderen, doch lieten ook zelve 15 dooden achter. In de afdeeling Lais op de grenzen van het onafhankelijk landschap Lebong zijn eenige ongeregeldheden gepleegd, voornamelijk door opstoking van Labongers; de spoedige tusschenkomst van den adsistent-resident heeft de rust hersteld; de hoofdschuldigen hebben zich uit de voeten gemaakt naar Lebong.

Amboina. — Aan boord van Zr. Ms. brik Cachelot is de ads.-res. van der Crab naar Canda vertrokken, ten einde van daar eene reis naar het oostelijk deel van Ceram en omliggende eilanden te ondernemen. De hoogleeraar de Vriese en de inspecteur-titulair der cultures Teysman hebben in gezelschap van den gouverneur der Molukken mede Ceram bezocht.

Banda. — De specerij-cultuur belooft in 1860 een grooteren oogst dan in het voorgaande jaar.

Palembang. — Bij gelegenheid eener militaire excursie in de Goemai Talang (Lemalang Oeloe) werden verscheiden koeboeans, alwaar zich nog eenige kwaadwilligen schuil hielden, vernield, terwijl bij een gevecht de depati van Dermo, die steeds in verzet bleef en die bekend staat als een der voornaamste handlangers van Pirahoen, doodelijk werd getroffen.

Riouw. — Aan Radja Hoesin van Poeloe Trong is het mogen gelukken gevangen te nemen en naar de hoofdplaats op te zenden den Maleijer Abak, die sedert jaren berucht was om zijne in de Riouwsche wateren gepleegde rooverijen en tot de medgezellen van den hoofdleider Pa Ranteh behoorde.

Banka. — Gedurende de maand februarij ll. zijn te Muntok direct uit China aangebragt 118 Chinezen bestemd voor de mijnen, onder welke zich 27 Mohamedaansche Chinezen bevonden, die verklaard hebben afkomstig te wezen uit het landschap Njai Tjioe op het tot China behoorende eiland Hainan en afstammelingen te zijn van Mohamedanen, die volgens overlevering omstreeks 400 jaren geleden met 7 praauwen op de kusten van gemeld eiland schipbreuk hebben geleden. Voor ongeveer twee jaren kwamen op Hainan eenige roovers van Kanton, Hoklo, Kwitang en andere plaatsen, als kenteeken roode doeken voerende, die een in het binnenland van Hainan gevestigden volkstam der Loei Boean ten onder bragten. Kort daarna hebben deze roovers, door honger gedreven en met de Loei Boean's vereenigd, in het door de Mohamedaansche Chinezen bewoonde landschap Njai Tjioe een inval gedaan, bij welke gelegenheid ruim 9000 menschen, zoo mannen, vrouwen als kinderen, zijn omgekomen, terwijl slechts een duizendtal Mohamedaansche Chinezen overbleef, die naar verschillende plaatsen vlugtten. Vier Iman's stonden aan hun hoofd, welke bij dien inval mede omkwamen. Zij vonden hun bestaan in vischvangst, landbouw en handel, doch de thans op Banka aangekomene Mohamedaansche Chinezen waren genoodzaakt hun land te verlaten, omdat zij van alles beroofd waren. Op Hainan moeten, volgens hunne verklaring, nog eenige steden zijn, welke uitsluitend door Mohamedanen bewoond worden. Zij behooren tot de secte der Hanefiten, lezen den koran met Arabische letters, vrij vlug doch verstaan hem niet. Hun voorkomen is overigens vrij gunstig.

— Als passagiers vertrokken: naar Rotterdam per Cortgene, de heeren ds. Bierhaus, echtgenoot en dochter; Godon, zuster en kind van den heer Gumprich; van Aalst, W. Osseman en Lulofs; mevr. de wed. Teengs en twee kinderen met tweeinlandsche bedienden, en mejufvr. Dujardin.

Naar Rotterdam per Rotterdam, de heeren Breymann, echtgenoot en vier kinderen met eene inlandsche bediende; van Coevorden, echtgenoot, nicht en kind; Sodenkamp en bediende; Meijer, echtgenoot en drie kinderen; Eckhardt; mevrouw de wed Kommissaris en 1 kind.

Door Z. Exc. den Gouverneur-Generaal van Ned.-Indië zijn de volgende beschikkingen genomen:

Civiel Departement.

Bevorderd: tot control. der 2de kl. bij de landel. ink. en cult. J. W. Mooijen; bij het mijnwezen in Ned.-Indië tot ingenieurs der 2de kl. S. Schreuder, R. Everwijn, H. F. E. Rant en J. E. Akkeringa.

Benoemd: tot buitengewoon 1sten kommies bij de directie der cultures mr. J. A. baron Taets van Amerongen; tot kommies-ontvanger der ink. en uitg. regten te Joana (Japara) N. J. Verwijk; tot 2den kommies op het bureau van den Gouvern. van Sumatra's Westkust A. In'tveld; tot kommies op het bureau van den resid. der Padangsche Bovenlanden F. A. Koks; tot opzieners der 1ste kl. bij de cult. in het gouvern. van Sumatra's Westkust J. E. F. Rijken en F. W. Kornmann; tot pakhuism. bij het zout-hoofddepôt te Pakkies (Krawang) J. W. Smissaert; tot secret. en magistr. in de res. Banka, tevens vendum. te Muntok, C. C. L. van Coeverden; tot opzieners der 1ste kl. bij de cult. in het gouvern. Sumatra's Westk. J. Marous en C. Bordeaux; tot control. der 3de kl. bij de landel. ink. en cult. J. W. Cordromp; tot kommies-ontv. der ink. en uitg. regten te Japara J. H. Mentz; tot schipper op den Lands stoombaggermolen, behoorende tot het burgerl. bouwdepartem., B. P. Kettmann; tot magaz.meest. bij het buskruidmagaz. voor partic. bij de welkomst-batterij te Batavia S. J. Beaupain; tot vendum.: te Soemedang W. A. Jellinghaus; te Soekapoera mr. O. van den Berg; te Panaroekan J. H. van der Crab; bij de sub-commissie van onderw. te Madioen: tot lid ds. A. C. van Maarsseveen; tot schout te Bekassie in het Oosterdistrict der Ommel. van Batavia J. de Vries; bij het binnenl. bestuur in de Wester-afd. van Borneo: tot control. der 2de kl. J. W. Halkema en H. F. Cornets de Groot; tot control. der 3de kl. H. D. Crop en J. J. P. Halkema; tot havenen pakhuism. te Pontianak G. N. Buyn; bij het bestuur over de Protest. Kerk in Ned.-Indië: tot vice-presid. ds. J. J. Scheuer; tot secretaris A. van Davelaar.

Belast: met de tijdelijke waarneming der functien van griffier bij den landraad te Soerabaija, de ambten. der 1ste kl. mr. H. B. C. C. N. Baermaier van Barienkhofen.

Ontslagen: eervol, uit hunne betrekk., onder toekenn. van wachtg., de secret. en magistr. in de resid. Banka, tevens vendumeester te Muntok, R. W. H. Ramdohr; wegens ziekte, de pakhuism. bij het zout-hoofdepôt te Pakkies (Krawang) L. J. Temminck Jr., en de 1ste gezaghebber van de gouvern.-schroefschoener de Draak, P. H. van der Wedden; uit 's Lands dienst de 3de onderw. aan de R. C. weeshuisschool te Samarang J. M. Halewijn; op zijn verzoek, eervol, uit 's Lands dienst, met behoud van aanspraak op pens., de res. van Tapanoli (Sumatra's Westk.) J. van der Linden, onder dankbetuiging voor de vele, langdurige en gewigtige diensten, door hem aan den Lande bewezen; eervol, als waarn. civ. gezagh. der onder-afd. Lara en Loemar (ads.-res. Montrado), de kapit. der inf. G. H. Vos, en te Batoe Adjong (Loemar) de 1ste luit. der inf. M. A. E. Phaff; bij de sub-commissie voor onderw. te Madioen: eervol, wegens vertrek, als lid, jhr. mr. O. E. van Nispen, contr. der 2de kl. bij de landel. ink. en cult., onder dankbetuiging voor de als zoodanig door hem bewezene diensten; bij het bestuur over de Protest. Kerk in Ned.-Indië, eervol, wegens vertrek, als vice-presid. de pred. bij de Evang. gem. te Batavia J. G. Bierhaus, onder dankbetuiging voor de als zoodanig door hem bewezene diensten.

Gesteld: ter beschikk. van den resid. van Palembang, ten einde belast te worden met het civiel gezag in de Redjang, de control. der 2de kl. A. Pruys van der Hoeven; de ambten. der 3de kl., voor de dienst in Ned.-Indië, mr. J. A. M. van Cats baron de Raet; de ambten. op wachtg. W. Sieberg; de 1ste kl. op het bureau van den resid. van Bezoeki, tevens fungerend griffier bij den landraad aldaar, J. W. Stoll, en de tijdelijk buitengew. geëmploijeerde bij de algem. rekenk. Th. Altheer; ter beschikking van den algem. secret. de ambten. der 1ste kl. jhr. mr. H. L. Wichers.

In dienst gesteld: bij de burgerl. openb. werken, de door den Koning benoemde architect A. van der Velde Cz., met bepal. dat hij voorloopig werkzaam zal zijn onder de bevelen van den eerstaanwezenden ingenieur in de resid. Batavia, en verblijf houden ter hoofdplaats van dien naam.

Ontheven: eervol, van vendum. te Limbangan en te Soekapoera (Preang. Regentsch.) en te Panaroekan (Bezoeki) de ads.-res. respectievelijk van Bandong en van Soemedang (Preang. Regentsch.), en van Lebak (Bantam) J. H. de Senerpont Domis, W. A. Jellinghaus en J. J. W. Boers.

Ingetrokken: het aan den kommies, tevens griffier bij den landraad te Billiton, J. Nettehoven verleende 2jarig verlof naar Nederland.

Goedgekeurd: dat door den Consul-Generaal van Frankrijk in Ned.-Indië voorloopig is opgedragen de uitoefening der functien van consulairen agent van Frankrijk te Samarang, aan den heer C. van Lennep aldaar, en zulks naar aanleiding van het vertrek van den consulairen agent van Frankrijk te Samarang jhr. P. Druyvesteyn; dat door den directeur der cult., bij het kader der landel. ink. en cult., is overgeplaatst: naar de resid. Pasoeroean, ter beschikk. van den resid. aldaar, de control. der 3de kl. J. van Vollenhoven; zijn geplaatst: in de res. Samarang, ter beschikk. van den resid. aldaar, de control. der 3de kl. J. J. Rambaldo en de benoemde ambten. ter beschikk. F. G. van Delden; in de resid. Preanger Regentschappen, idem, de benoemde control. der 3de kl. C. A. Vermandel; in de res. Rembang, idem, de benoemde control. der 3de kl. H. E. Arriens; in de res. Pekalongan, idem, de benoemde control. der 3de kl. P. H. baron van Reede van Oudtshoorn; in de resid. Japara, idem, de benoemde ambten. ter beschikk. Th. F. Boerlage; in de resid. Pasoeroean, idem, de benoemde ambtenaar ter beschikking dr. A. J. Bergsma.

Militair Departement.

Bevorderd: tot 1sten luit. de 2de luit. plaatsel. adj. der stad Batavia, E. C. Wachenfeld, met bepaling dat hij als zoodanig in zijne tegenwoordige betrekking zal continueren; tot milit. ambt. der 2de kl., expediteur, bij den generalen staf (milit. departem.), P. G. de Booy; bij het wapen der artillerie: tot luit.-kol. de maj. J. L. Moerman, met bepaling dat hij als zoodanig ook zal blijven continueren als chef van het materieel bij het hoofd-bureau der artillerie; tot majoor, kommand. der artillerie in de 1ste milit. afd. op Java, de kapit. jhr. F. de Charon de St. Germain; bij het korps genie en sappeurs: tot kapit. de 1ste luit. A. Numans; tot 1ste luit. de 2de luit. R. O. Heyligers; bij de milit. geneesk. dienst: tot offic. van gezondh. der 2de kl., bij het garniz. te Weltevreden, de officier van gezondh. der 3de kl. A. E. Neeb.

Benoemd: tot adjoint bij den generalen staf, de 1ste luit. C. J. van Schouwenburg, met bepaling dat hij als zoodanig a la suite bij zijn wapen zal worden gevoerd; tot plaatsel. adj. te Weltevreden en Rijswijk, de 2de luit. B. E. Mekern, met bepaling dat hij als zoodanig bij zijn wapen zal worden gevoerd a la suite; tot chef van den staf in het milit. kommando van Sumatra's Westkust en Onderhoorigh., de kapit.-adj. F. G. Hoffmann; tot adj. bij den milit. kommand. van Sumatra's Westkust en Onderhoorigh., de kapit. de inf. K. H. O. van Bennekom; tot direct. van het groot milit. hospit. te Weltevreden (milit. ambten. der 1ste kl.), J. Mazirel.

Belast: met de waarneming der betrekking van magazijnm. bij het afd.-kleedingmagaz. te Soerabaija (milit. ambten. der 2de kl.), de gepens. kapit. der inf. W. Makkink.

Geplaatst: bij de dir. der civ. en milit. geneesk. dienst in de 1ste milit. afd. op Java, de dirig. offic. van gez. der 1ste kl. P. Bleeker; — bij de milit. geneesk. dienst op Celebes, de offic. van gez. der 3de kl. A. Ledeboer; bij het groot mil. hosp. te Samarang, de offic. van gez. der 3de kl. J. de Koningh; bij het groot milit. hospit. te Weltevreden, de apoth. der 3de kl. A. J. H. Kieven.

Overgeplaatst: op zijn verzoek, als kapit.-kwartierm. bij de milit.-administr. de kapit. der inf., G. H. Grouw.

Verleend: een 2jarig verlof naar Nederl., wegens ziekte, aan den 1sten luit. der inf. J. van Weeren, aan den offic. van gez. der 2de kl. B. H. Egberts en aan den direct. van het groot milit. hospit. te Padang (milit. ambt. der 2de kl.) P. F. Hedderich en een 2jarig verlof naar Nederl. aan de kapits. der inf. J. B. A. Brumsteede, F. C. Schenk von Schmittbourg en H. Kruysboom.

Goedgekeurd: dat door den Miltt. Departem. zijn geplaatst, bij de inf., bij het 1ste bat. de 1ste luit. W. J. Lindgreen; bij het 2de bat. de kap. J. J. H. Eischweiler; bij het 3de bat. de 2de luits. J. M. de Kok en E. Heck, bij het 5de bat. de kapit. J. Sonnenberg, bij het 10de bat. de 2de luit. B. A. E. Juta; bij het 12de bat. de 2de luit. T. de Lannoy; bij het garniz.-bat. van Palembang, de 2de luits. C. W. Schotborgh en K. Schotborgh; dat zijn overgeplaatst, bij de inf.: bij het 1ste bat. de 2de luit. J. H. K. F. Koch, bij het 2de bat. de 1ste luit. J. M. Wethmar, bij het 3de bat. de 1ste luit. J. Conrad, bij het 4de bat. de 1ste luit. A. H. Schade van Westrum, bij het 6de bat. de kapit. J. C. Termijtelen, bij het 8ste bat. de 1ste luit. J. Tomei, bij het 10de bat. de kapit. F. Schneider, bij het 12de bat. de 1ste luit. J. H. C. Godin, bij het 13de bat. de luit. F. van Haaften, bij het 14de bat. de 1ste luits. J. M. J. F. de Jong en H. F. W. de Bruin, bij het 16de bat. de 1ste luits. C. F. de la Chaux en H. F. Sterk en de 2de luit. H. J. Boonk; bij het 17de bat. de kapits. C. A. Schuak en O. H. Musch, de 1ste luits. W. L. van Warmelo en J. F. Peuchen, de 2de luits. W. G. L. Kretschmer en J. H. J. Elberg, de 1ste luits. L. F. Ruzette en de 2de luit. J. A. van der Putten, bij het garniz.-bat. van Sumatra's Westkust, de 1ste luits. F. F. Onderstijn en J. Kok, bij het garniz.-bat. van Palembang de 2de luit. P. C. van der Slagt, bij het garniz.-bat. der Lampongsche distr. de kapit. W. J. Döderlin de Win, bij het garniz.-bat. van Banka de kapit. W. C. A. van der Hucht, bij de garniz.-komp. der Zuid- en Ooster-afd. van Borneo, de 2de luit. C. C. van der Hoeff, bij de garniz.-komp. van Timor en Flores de 2de luit. J. A. van Lakerveld, bij de garniz.-komp. van Benkoelen de kapit. B. F. E. J. van Klamberg; bij de milit. administr., als onder-intend. der 2de kl. de kapit.-kwartierm. J. P. H. de Lassasic, als aspirant-intend. de 2de luit. kwartierm. A. J. Pool.

Marine Departement.

Benoemd: tot machinist aan het drijvend droogdok bij het marine-etablissement te Onrust J. A. A. Wolff.

Ingezonden Stukken.

Toelichting van eenige cijfers van den Heer Dr. W. Bosch, door den Heer J. D. van Herwerden.

De Heer Dr. W. Bosch heeft de goedheid gehad mijne laatste brochure (1) met een antwoord te vereeren, en ik voldoe gaarne aan zijn verzoek op bladz. 5 uitgedrukt „om ook nu, uit *officiele* bronnen, die even veel vertrouwen verdienen als de Regerings verslagen, — waarin ik (Dr. Bosch) er te vergeefsch naar zoek — met diezelfde nauwkeurigheid in cijfers, de aanvulling te leveren, van hetgeen nog aan de 20 of 25 millioen guldens en *meer* ontbreekt, die, volgens zijne verzekering, (bladz. 39) door de Javanen bij het kultuurstelsel en wat er verder aan vast is, verdiend worden (2). ZEd. zegt te regt op bladz. 78 „ „ het is nu en dan noodig bij cijfers „ „ een oogenblik stil te staan, en zoo wel hunne *juistheid*, „ „ als hunne wezenlijke waarde, aan wat zij *schijnen* „ „ voor te stellen, te toetsen." "

De Heer Bosch schrijft n.l. op bladz. 1 van zijn „Antwoord:"

„In het geschrift van den Heer J. D. van Herwerden „komt, vooral betrekkelijk *cijfers*, het een en ander voor, „dat eene teregtwijzing vereischt. Op bladz. 39 zegt ZEd.: „ „ maar welligt heeft de Heer Bosch, waar wij van de wel„ „ daden spreken door het kultuurstelsel aan Nederland ge„ „ schonken, zijn antwoord al gereed, daar hij op die „ „ arme bevolking wijst, aan welke wij die honderden „ „ scheepsladingen product te danken hebben. Dan hij „ „ *stelle zich gerust*; zoo lang aan die bevolking jaarlijks „ „ 20 tot 25 millioen guldens en *meer*, voor de ver„ „ bouwing van die producten en voor wat er verder aan „ „ vast is, worden uitgekeerd, zal er aan uitputting, ten „ „ gevolge van *dat stelsel* wel niet te denken zijn." "

„Laat ons zien", gaat de Heer Bosch voort „hoe die „*schat* verdeeld wordt."

„In 1856 waren er voor de verpligte kultuur afgezonderd en ingedeeld:

		Huisgezinnen.		Ontvangst.
Bij de	Koffij	454,284	voor hun arbeid in 't jaar	*f* 4,865,570.
„ „	Suiker	172,182	„ „ „	3,940,891.
„ „	Indigo	110,858	„ „ „	1,052,872.
„ „	Thee	4,269	„ „ „	25,787.
„ „	Kaneel	10,738	„ „ „	65,421.
„ „	Cochen.	3,794	„ „ „	63,031.
„ „	Tabak	13,281	„ „ „	170,973.
	Totaal	769,351;	3,846,755 zielen tot	*f* 10,184,545.

Voor den grond, met deze kultuur beteeld, betaalt aan landrente .... *f* 590,344.

f 9,594,201.

Van hunne velden met rijst beplant hebben zij aan landrente betaald .... *f* 6,404,000.

Rest zuiver.... *f* 3,190,201.

Tot dus verre Dr. Bosch.

Dus *f* 3,190,201, in plaats van 20 a 25 millioen, gelijk ik had opgegeven. Waarlijk, zulk een grof abuis aan *mijne* zijde, zou meer dan genoeg zijn, om in mijn vlugschrift „*antwoord aan Dr. Bosch* enz." weinig vertrouwen te doen stellen! Jammer slechts dat die misrekening niet bij *mij*, maar toevallig weder bij den Heer Bosch ligt, en ik mag dus niet in gebreke blijven daaromtrent ZEd. in te lichten.

Om aan te toonen welke voordeelen het kultuurstelsel aan de bevolking van Java oplevert, behoort men niet slechts, gelijk Dr. Bosch doet, die getallen te nemen welke in de Regerings verslagen, onder de rubriek „*inkoopsprijs aan de planters betaald*, voorkomen, maar alle sommen welke als directe of indirecte geldelijke voordeelen den Javaan, ten gevolge van dat stelsel, toevloeijen. Dit heb ik ook, dunkt mij, duidelijk in mijne brochure gezegd, met de woorden welke de Heer Bosch zelf aanhaalt, n. l. *en voor wat er verder aan vast is*. — Zulks spreekt toch wel van zelf. Want, onverschillig of dat geld door de autoriteiten of door de fabriekanten, bij de pakhuizen of door de aannemers, b. v. voor het transport, aan hem wordt uitgekeerd, 't zijn altemaal sommen welke den Javaan, *ten gevolge* van het kultuurstelsel, betaald worden, en welke dan ook door ieder die met die zaak bekend is in rekening zullen gebragt worden.

Daarom diene tot inlichting van den Heer Bosch, dat, bij de door hem uitgetrokken som van 10 millioen over 1856, nog moeten gevoegd worden:

a. Alle verdiensten welke voor de bevolking voortvloeijen uit het snijden en transporteren van het riet van de velden naar de fabrieken. Voorts die, voortvloeijende uit het aanmaken van potten, krandjangs, steenen, pannen, enz. en uit de levering van kalk, kadjang, bamboe, rottan en andere materialen en benoodigdheden; en eindelijk nog de verdiensten van die duizenden menschen, maanden lang, voor het verrigten van verschillende diensten bij dag en bij nacht, binnen de fabrieken zelve, en welk een en ander voor het suiker-product van geheel Java, jaar in jaar uit, nog vele millioenen bedraagt.

In eene nu onlangs hier ontvangen: „*Memorie, behoorende bij het rekest van suiker-contractanten op Java, gerigt aan den Koning; uitgegeven bij Lange te Batavia* 1860", komt, op bladz. 24, daaromtrent het volgende voor: „Bij de suikerkultuur waren in 1855 ingedeeld 169,490 huisgezinnen, genietende *f* 91,19 per bouw, of *f* 21,30 per huisgezin. Men kan aannemen dat, van de *f* 8 *zilver* waarop de suiker den fabriekant te staan komt, — *f* 7 —, zoo wegens plantloon als voor fabriek-arbeid, levering van benoodigdheden en grondstoffen, aan de bevolking terug vloeijen, zoodat die industrie haar heeft opgebragt in 1855, voor 1,351,646 pikols, *f* 9,461,522, waarin slechts

---

(1) *Antwoord aan den Heer W. Bosch, naar aanleiding van zijn: „ „ Indië zoo als het geweest is en men het weer zou willen hebben," " door J. D. van Herwerden, oud-resident op Java. 's Gravenhage Geb. Belinfante* 1860." (*Prijs f* 1.)

(2) „Namelijk, hoeveel zij, na aftrek van de landrente „en de verdeeling van den rijstoogst, over de „geheele bevolking op Gouvernements grond, *zuiver* „overhouden om zich te voeden en het noodige aan „te koopen. Volgens den Generaal v. d. Bosch be„hoeft een Jav. gezin 10 picols rijst en *f* 60 in het „jaar om te kunnen leven."

Noot van Dr. Bosch.

hebben gedeeld de huisgezinnen meer of minder binnen den kring der onderneming gevestigd."

De Heer Bosch heeft dus volgens deze aantooning, welke, ook bij de stijging der arbeidsloonen en materialen, alle vertrouwen verdient, over het product van 1856 a 1,498,489 pikols, a *f 7 zilver* de pikol, niet minder dan *f* 6,548,532 *zilver, te weinig* in rekening gebragt.

b. Voor de koffij neemt de Heer Bosch tot grondslag het product van 1856, of 736,156 pikols, waarvoor hij, volgens de kultuurstaten, uittrekt *f* 4,865,570. Neemt men echter het gemiddeld product van een langer tijdvak, b. v. van 5 jaren, van 1853 tot 1857, dat dan op ongeveer 900,000 pikols 's jaars uitkomt, zoo heeft de bevolking, tegen den toenmaligen prijs, daarvoor genoten, — *zes* millioen guldens, hetwelk dus, met de rekening van Dr. Bosch, een verschil aantoont van ruim *een* millioen guldens. — Brengt men voorts de sedert een paar jaren ingevoerde prijsverhooging in de betaling der bevolking in aanmerking, dan stijgt de som, welke jaarlijks voor koffij wordt betaald, nog met ongeveer 1½ a 2 millioen guldens, 't welk bij een gemiddeld suikerproduct als dat der zes laatste jaren (1852 tot 1857) met de overige producten, de sommen, die aan de bevolking worden uitbetaald, reeds tot ongeveer *negentien* millioen guldens klimmen doet.

Voorts moeten bij deze nog als gedeeltelijk *directe*, gedeeltelijk *indirecte* voordeelen, in rekening worden gebragt:

c. De zoogenaamde *paalgelden*, of de betaling welke de bevolking erlangt voor het transport harer koffij van de dessa of woonplaats naar het inkoop-pakhuis, per pikol en per paal.

d. De *vrijgestelde landrente* in sommige residentien, welke, omdat de bevolking zoo veel minder *in geld* opbrengt, boven de betaling voor het product in haar voordeel behoort te komen.

e. De sommen welke jaarlijks worden uitgekeerd voor personeel bij den veldarbeid; ook die aan het geheel personeel van Javaansche fabriekanten, mandoers, pakhuismeesters, met hunne wegers en zoogenaamde *losse* en *vaste* koelies, voor de bereiding, in ontvangstneming enz. der producten bij de Gouvernements-fabrieken en pakhuizen.

f. De procents-gewijze betaling over al die producten aan de hoofden en het dorpsbestuur, welke som ook nog tusschen de *f* 7 en *f* 800,000 's jaars bedraagt. Deze moeten even goed in rekening worden gebragt als die, welke de planters voor *hunnen* arbeid ontvangen; want de hoofden worden voor *hun* toezigt over dien arbeid, van gouvernements-wege daarvoor op *deze* wijze afzonderlijk beloond of betaald.

g. Eindelijk, *indirect*, o. a. de kosten van vervoer en afpakking uit de binnenlanden naar de hoofd-pakhuizen aan de stranden, daar die aanzienlijke som grootendeels verdiend wordt door de bevolking, welke daarvoor hare paarden, karren, praauwen of andere transportmiddelen levert of verhuurt.

Al deze sommen, komen, voor hem, die er in *thuis* is, bij de kultuurstaten der Regerings-verslagen, of afzonderlijk uitgetrokken, of met andere zamen gesmolten, voor (3).

De Heer Bosch zal uit een en ander ontwaren, hoe geheel onvolledig de op bladz. 1 zijner brochure gegeven berekening is, tot wederlegging, indien dit de bedoeling is, van een in mijn vlugschrift *ter loops* aangeroerd onderwerp. Maar ik mag hem daaruit geen verwijt maken. Men moet in de gelegenheid zijn geweest om het kultuurstelsel, *en wat er verder aan vast is*, practisch te leeren kennen, zullen niet, als weder in dit geval, een aantal bijzonderheden bij de beoordeeling van verschillende aangelegenheden, de aandacht ontgaan.

Men mag dit ZEd. te minder ten kwade duiden, omdat de Regeringsverslagen, welke hem daarbij tot eenig rigtsnoer schijnen te strekken, gelijk ik zeide, de verdiensten der bevolking niet *duidelijk* aangeven noch ook *kunnen* aangeven. Zoo komt de zes en een half millioen guldens welke de bevolking regtstreeks van den fabriekant ontvangt, er, wel is waar, bij voor, maar niet *afzonderlijk uitgetrokken;* evenmin de kultuur-procenten der hoofden voor de suiker over welke de vrije beschikking gelaten is; zoodat, bij zoo veel meer, de begane misrekening van Dr. Bosch van *vele* millioenen guldens inderdaad zeer begrijpelijk is!

Voorts vervalt de Heer Bosch in eene tweede dwaling, wanneer hij, om te zien wat de bevolking erlangt „overhoudt" gelijk hij zegt, de landrente, welke zij van hare rijstvelden betaalt, *aftrekt* van de som die haar voor de Gouvernements-kultuur toevloeit.

Immers de bevolking zou, ook zonder dat het stelsel van kultuur was ingevoerd geworden, hare landrente welke zij altoos heeft opgebragt zijn *blijven* betalen? Er kan dus hier van geen *aftrekken*, gelijk de Heer Bosch dit doet, sprake zijn; iets dat ZEd. ook gevoelen zal, indien hij slechts een oogenblik op de zaak doordenkt.

De bevolking bij de kultures ingedeeld, heeft dus, in het, ten minste wat de koffij betreft, onvoordeelige jaar 1856 genoten, geen *f* 3,190,201 gelijk Dr. Bosch berekent, maar ongeveer *f* 17,000,000 *zilver* of met de overige posten onder *a c d e f* en *g* omschreven ruim *f* 19 millioen *zilver*, of nagenoeg 23 millioen koper ontvangen, zoodat, bij eene voordeeliger productie, zoo als die van 1852 tot 1857 *gemiddeld*, wel ruim 21 a 22 millioen, of 25 millioen koper, *en méér: voor de verbouwing van die producten en voor wat er verder aan vast is*, worden uitgekeerd.

Ik zal mij dan ook in de verdere becijferingen van den Heer Dr. Bosch, b. v. „hoeveel *cents* een huisgezin van 5 zielen per week genoten heeft, hoeveel pikols rijst het bovendien ter voeding over had" enz. niet verdiepen.

(3) De meerdere verdiensten der W. I. koffij laat ik buiten beschouwing, omdat de opgaaf dienaangaande, wat de bevolking betreft, in de Regerings verslagen onduidelijk is.

Kan, niet: mijne „*autoriteits-verzekering*," gelijk Dr. Bosch haar gelieft te noemen, maar mijne aantooning uit de Regeringsverslagen en verdere toelichting uit het *wezen* der zaak ontleend ZEd. niet *gerusstellen*, dat aan geene „uitputting der bevolking van Java ten gevolge van het kultuurstelsel" te denken valt; is het vruchteloos, ZEd. daartoe, gelijk dat zoo menigmaal is gedaan, te wijzen op de honderdduizende pikols rijst, welke, door den Javaan ter markt gebragt, van dat eiland worden uitgevoerd; hecht voorts ZEd. *geene* waarde, naar het schijnt, aan de van vele kanten, ja door de Regeringsverslagen zelf, geconstateerde daadzaak, dat de opgaven nopens de hoegrootheid van het rijstproduct van dat uitgestrekt land en van tallooze andere voedingsmiddelen weinig te vertrouwen zijn (4); dat de kultuurstaten dier verslagen de zaak dus slechts als *bij nadering* opgeven, omdat de ware uitgestrektheid der velden onbekend is; is het eindelijk er te vergeefsch op gewezen, dat, van de ruim 2 millioen bouws van 500 [] R. roeden beschikbaren grond, slechts een *zeer* onbeduidend gedeelte, ongeveer *zeven en zestigduizend* bouws, met suikerriet, indigo, tabak en kaneel zijn beplant, en, ten minste in gewone jaren en bij regelmatige moesons, voor geen gebrek aan voedsel, *ten gevolge* van het kultuurstelsel, te vreezen is; dan, en ingeval de Heer Bosch, ongeacht dat alles, zijn, naar 't schijnt, geliefkoosd thema: „het kultuurstelsel put Java uit," wil volhouden, dan, ik herhaal het ook nu weder, kan ik er niets aan doen! Dan moet ik het opgeven om zijne *bezorgdheid* — waarvan hij spreekt — *dat Java sedert* 30 *jaren wordt uitgeput*, weg te nemen; daar ik en allen die deze aangelegenheid, 20 jaren en langer, van nabij hebben gadegeslagen, de overtuiging hebben, dat juist het *tegendeel* plaats vindt en het kultuurstelsel daarentegen een der grootste middelen is, om dat eiland en deszelfs bevolking te ontwikkelen.

Ik dank den Heer Bosch voor den mij welwillend „gegeven raad om, alvorens te schrijven, vlijtig de Regeringsverslagen te raadplegen." Dat men echter *zonder de vereischte zaakkennis* daarmede niet ver komt, zal hem, vlei ik mij, *zijne* eigene onvolledige en onjuiste berekening der verdiensten bij de suikerkultuur, die hem nu uit deze gegeven toelichting blijken zal, hebben geleerd.

Ik geloof dan ook niet dat het noodig wezen zal, zijne verdere becijferingen en beschouwingen, b. v. die op bladz. 5 enz., over den toewas der bevolking, te volgen en *andermaal* te wederleggen.

Maar ja, ik erken gaarne, dat ik bij de rhetorische wending die ZEd. aan de zaak geeft een glimlach niet kon onderdrukken! Men zou haast zeggen dat de Heer Bosch hier op het groot publiek *zoo als het leest*, een weinigje het oog heeft gehad, of liever, zich wel verzekerd houdt, dat niet juist het *grootste* getal zijner lezers mijn: „*Antwoord aan Dr. Bosch enz.*" en zijn: *Antwoord aan de feiten getoetst*" naast elkaar zal leggen en vergelijken. Ik meen toch van dezen en genen gehoord te hebben, dat de 28 bladzijden van mijn boekje (van bladz. 50 tot 78) waarvan ZEd. spreekt, nog al zoo het een en ander inhielden dat maar niet zoo omver te stooten was! En toch schrijft Dr. Bosch op pag. 6 over het, bij die 28 bladzijden, behandelde:

„Er blijft niets van over; hoe jammer van zoo veel vruchteloozen arbeid!"

Intusschen ware het beter geweest, dat Dr. Bosch het dáár betoogde grondig wederlegd had, dan er over te schrijven, zoo als hij op bladz. 7 doet. Ik heb hem *niet* toegestemd, dat de bevolking van Java, van 1846 tot 1851 met 6 a 700,000 zielen zou zijn afgenomen. Ik heb juist het tegendeel aangetoond, d. i. *bewezen* dat die schijnbare vermindering, n. l. *tot dat bedrag*, in *zijne* onoordeelkundige beschouwing der zaak gelegen was. Ik heb zelfs op bladz. 78 gezegd: „Inderdaad, ik geloof dat het dien Heer moeijelijk vallen zou, om te bewijzen „*dat minstens een half millioen menschen, door armoede, gebrek en ziekte* (en dan nog vooral door ons Regeringsstelsel op Java) *moet omgekomen zijn!*" En evenwel zegt de Heer Bosch nu, bladz. 7: „Behalve die 28 bladz., besteedt de Heer van Herwerden er nog bijna even zoo veel aan het betoog, dat de 6 a 700,000 zielen op de bevolkingstaten van 1846 tot 1851 *ontbrekende*, niet meerendeels door honger en ellende, maar door „bezoekingen van Hooger Hand zouden zijn omgekomen."

Maar dat zij zoo als het wil. Blijft de Heer Bosch, naar het schijnt, bij zijne meening, dat de bevolkingstaten in de Regeringsverslagen juist genoeg zijn, om, op grond daarvan, ook nu weder vol te houden, dat er van 1846 tot 1851 wezenlijk 6 a 700,000 menschen op Java zouden zijn omgekomen; dat de 2,92 °/₀ toewas in het jaar, door hem genomen, niet te hoog was gesteld; dat zelfs eene vergelijking van 1852 of van 1853 met 1857 een aanwas van 3,05 geeft, zonder dat hij daarbij in aanmerking schijnt te willen nemen, de verklaring der Regering *zelve* bij die verslagen gedurig gedaan, dat zij het juiste cijfer *niet* aanwijzen en, gelijk *ik* aantoonde, vooral die der eerste jaren, volgende op de veeljarige épidemie, wèl het *allerminst* te vertrouwen zijn, dan kan ik er niets aan veranderen! Ik zou ZEd. alleen kunnen wijzen op den toewas over een langer tijdvak, b. v. van 1845 tot 1857, dat slechts 1,77 °/₀ aanwijst, ofschoon, bij de zeer onvolledige statistieke opgaven welke Indië ons in dit opzigt levert, men in zijne gevolgtrekkingen omtrent *aanwas* of *vermindering*, *voedingsmiddelen* en dergelijke, niet te omzigtig wezen kan (5).

's Hage, Mei 1860. J. D. VAN HERWERDEN.

(4) Zie o. a. het Regeringsverslag over 1856, waar het, op bladz. 97, met zoo vele woorden te lezen staat.

(5) Ik heb het jaar 1845 hier genomen, omdat dit door de toenmalige sterfte in Cheribon nog altijd in het voordeel der berekening van Dr. Bosch is.

Scheepstijdingen.

Brouwershav. *Aang.*
11 mei *Telegraph*, Rolufs, Padang (vertr. 12 n. Helvoet)
Jacoba, Schaap, Batavia
Nederland, Ruiter, Helv.
Zuid-Beveland, v. d. Meulen, Batavia

Hellevoet (Z.W.) *Aang.*
12 mei *Ellen*, Hobart, Dublin
Welcome, Cloak, Pentewan
Hannah, Burgess, dito
Rosa, Besford, Londen
Sirocco, Jarvis, dito
Jenny, de Lang, Buenos-Ayres
Telegraph, Rolufs, Brouwershaven
Arethusa, Owen, Cardiff
William, Welton, Par
Proteus, Kikkert, Makasser
Vertrokken.
Ivanhoe (st.), Leith
Holyrood (st.), dito
Osprey (st.), Liverpool
Earl Percy (st.), Newc.
Louise (st.), Grangem.
Zingari (st.), Hartlepool
Versuch, Steffen, Dantzig
De *Arnold Böninger* is op de Kanaalhaven gekomen.
Zeilklaar.
Biaffra, Evenwel, Kust van Guinea
Maas, Schabeling, Philadelphia

Brielle (N.W.) *Aangek.*
12 mei *Bon Paysan*, Olivand, Paimboeuf
Vertrokken.
Ary Scheffer (st), Havre
Enchantress (st.), Hull
Seagull (st.), dito
Magnet (st.), Londen
Cologne (st.), dito
Carl, Falk, en *Mathilda*, Tarrand, zijn op de reede terug.

Maassluis (W.) *Vertr.*
12 mei *Margaretha*, Thorsen, Windau

Texel (Z.W.) *Aangek.*
10 mei *Teelkina Meiskina*, de Haan, Suriname
Agina Undina, Brouwer, Londen
11 *Antilope*, Boekholt, Maracaïbo
12 *Elise*, Spiesen, Livorno
Avenir, Maillard, Bordeaux
Pierre Etienne, Labour, Nantes
Equator, Nieuwenhuis, Glasgow
Vertrokken.
11 *Stad Goor*, Veldhuis, Dundee
Carl, Spiegelberg, Grangemouth
Thirteen, Brown, Newc.
John & Isabella, Younger, dito
Zeldenrust, Lohman, d.°
Rembrandt (st.), St. Pet.

Vlie *Aangekomen*
9 mei *Amstel* (s), Hamburg
Vertrokken.
9 *Cornelia*, Meijer, St. Pet.
Jonge Wigcher, Kutze, dito
Jenny, v. Wijk, dito
Æolus, Wegener, Kopenhagen
Jantina, ten Cate, Rendsburg

Zierikzee *Vertr.*
11 mei *Adriana Francisca*, v. Eyk, Middlesbro'

Vlissingen *Aangek.*
11 mei *Aquila*, Lavarello, Buenos-Ayres
Lamartine, Anderson, New-York
Anna Geertruida, v. Ingen, Liverpool

—o—

Overland-Mail.

Batavia *Aangekomen*
9 mrt. *Jhr. Mr. v. d. Wall v. Puttershoek*, Lammerts, Rotterdam
Tellus (Hamb.), Melbourne
10 Z. M. st. *Reinier Claeszen*, v. Raders, Nederland
11 *Manila* (Hamb.), Newcastle (N.Z.W.)
13 *Barend Willem*, Retgers, Amst. enz.
15 *Cornelia*, Jaski, King George's Sound
Mary (Brem.), Melbourne
Z. M. korvet *Juno*, Sloos, Nederland
Z. M. st. *Citadel van Antwerpen*, Mossel, d.°
Jacqueline & Elise, Sikkens, Sydney
Emilie (Zweed.), Kaap de Goede Hoop
17 *Capella* (Brem.), Liverp.
Julie Claire, van Oosteroom, Melbourne
Wiedeman (Hamb.), Newcastle (N.Z.W.)
18 *van der Palm*, Markus, China
Cheribon, Coers, Cherib.
26 *Capella*, Landweer, Amsterdam
Dolphin (Amer.), Boston
Vertrokken.
9 *T. W. Sears* (Amerik.), Ceylon
10 *A. R. Falck*, v. Duyvenbooden, Nederland
Rebecca (Amerik.), Lima
11 *Stad Zierikzee*, Klein, Middelburg (passeerde 14 Anjer)
14 *Avik* (Zweed.), Singap.
15 Z. M. korv. *Pr. Maurits der Nederl.*, de Brauw, Vlissingen (passeerde 18 Anjer)
Cortgene, Dunlop, Rott. (passeerde 17 Anjer)
16 *Rotterdam*, Poort, dito
Equator (Zweed.), Padang
Elise Henriette, Deterding, dito
17 *Ida Elizabeth*, Kramers, Nederland
Menam (Eng.), Singap.
19 *Edouard & Julie*, Mennen, Nederland
Paul Johan, Kooy, dito
Rosette (Amer.), China
22 *Abel Tasman*, Rijken, d.°
Willemina Clara, Abrahamsz, Amst.

Anjer *Gepasseerd*
4 mrt. *Dictator*, Zerega, Batavia n. Amst.
5 *Gr. v. Heiden Reinestein*, Wamsteker, d.° n. d.°
12 *Professor Suringar*, Sneltjes, Amsterdam n. Singapore

Samarang *Aangek.*
5 mrt. *Christiaan Huygens*, v. Katwijk, Batavia
6 *Mercator*, v. d. Woude, d°
14 *Johannes*, Bruhn, Sydney
Vertrokken.
15 *Huydecoper*, Blok, Nederland

Soerabaija *Aangek.*
28 febr. *Helmers*, Messen, Macao (vertr. 6 mrt. n. Makass.)
3 mrt. *Mary Ross*, Meijer, Batavia
4 *Stad Dokkum*, v. d. Werff, Makasser
5 *Jason*, v. Bueren, Batavia
8 *Hendrina*, Pompe, Cherib.
9 *Sagitta*, Bakker, Batavia
13 *Stad Schiedam*, Wulp, Tjilatjap
16 *Ardjoeno*, Rapp, Samar.
18 *Martha & Jacoba*, de Vries, Batavia
Vertrokken.
28 febr. *Welvaart*, Mooi, Nederland
3 mrt. *Johannes Anthonius*, Metz, dito
4 *Arracan*, Kuhlken, Indramayoe
9 *Sir Charles Napier*, Valley, Nederland
Almelo, Tjebbes, dito
Macassar, Godje, dito
Carolina (Zweed.), dito
13 *Henriette Wilhelmine*, Bok, dito
d'Elmina, Teengs, Rott. (via Panaroekan en Bezoekie)
14 *Davo*, Wijtenhorst, China
18 *Delphin*, Klein, Nederl.
O'Thijen, Addicks, dito

Indramayoe *Vertr.*
7 mrt. *Wandeck*, v. Rittern, China

Passaroeang *Vertr.*
29 febr. *Doggersbank*, Kerkhoven, Nederl.
3 mrt. *Twee Anthony's*, v. Rijn v. Alkemade, d.°
7 *Admiraal de Ruiter*, Koster, dito
9 *Amazone*, Tack, dito

Banjoewangie *Aang.*
1 mrt. *Agatha & Maria*, v. Zijp, Soerabaija
2 *Albrecht Beyling*, Muller, Pasoeroewan
Vertrokken.
18 febr. *Nederl. en Oranje*, v. Ruyven, Amsterd.
Diligentia, v. Bentveld, d.°
Copernicus, Visser, Rott.
25 *Johannes Lodewijk*, v. d. Waal, dito
Diligence, Smit, Amst.
Jan de Witt, Guyt, Rott.
Hendrik Jan, v. d. Meyden, Nederl.

Makasser *Aangek.*
7 febr. *Zaanstroom*, Schaap, Badjoa

Singapore *Vertr.*
24 mrt. *Prinses Amelie*, Groeneveld, Bangkok
Antoinette Seraphine, Viëtor, Batavia
Bosphorus, Kruisinga, Kongpoot

Hong Kong *Aang.*
23 mrt. *Henriette Louise*, Meijer qq., Kanagawa
26 *Jacoba Cornelia*, Rosenboom, Bombay

Macao *Aangekomen*
16 mrt. *Baron Forstner van Dambenoy*, Kruymel, Batavia
22 *Maria Elizabeth*, Jonker, Hong Kong
28 *Jan v. Brakel*, Verhey, d.°

Shanghai *Aangek.*
14 mrt. *Argonaut*, Carst, Kanagawa

—o—

Smirna *In lading*
28 apr. *Ernestina Alida*, de Vries, Liverpool
Petronella, Wirtjes, dito

Cette *Vertrokken*
9 mei *St. Catharina*, Valom, Amsterdam

St. Nazaire *Aangek.*
8 mei *Catharina*, Duintjer, Bilbao
Domina, Walters, dito

Baai van **Blacksod** *Binnengeloopen.*
9 mei *Noach S. Lotinga*, Bakker, Zwarte Zee

Liverpool *Aangekomen*
10 mei *Frits & Betsy*, Stuit, Harlingen
In lading.
Pearl, Cademy, Dordt
Vertrokken.
9 *Charles & Thomas*, Gorbell, Rotterdam
Matilda Elizabeth, Harvey, dito

Bij **Penzance** *Aang.*
9 mei *Stuurmans Harmonie*, Mulder, ...

Bij **Falmouth** *Aangek.*
10 mei *Casilda*, Stafford, Baltimore n. Rotterd.

Portsmouth *Vertr.*
10 mei *Gitana*, Schots, (v. Quisembo) Rott.

Folkestone *Gepass.*
9 mei *Fop Smit*, Hoefman, Rott. n. Batavia

Deal *Gepasseerd*
9 mei *Josephine*, Klockgeter, Amst. n. Rio-Janeiro

Londen *Aangek.*
11 mei *Voorwaarts*, Doewes, Venetië
Uitgeklaard.
10 *Zuidlaren*, Drent, St. Petersburg
Katrina, Waterborg, ...

Shields *Aangekomen*
10 mei *Twee Cornelissen*, Kreije, Vlissingen
N. R. Gazfabriek, de Goede, Rotterdam
Meg Lee, Brown, dito

Ayr *Aangekomen*
10 mei *Johanna Margaretha*, Wijnstok, Marennes

Grangemouth *Aang.*
10 mei *Alarm*, Vince, Dordt

Antwerpen *Vertr.*
11 mei *Waterhuizen*, Oosterhuis, Rio-Grande

Hamburg *Vertr.*
11 mei *Geerdina*, Stuit, St. Petersburg

Op de **Elve** *Aangek.*
10 mei *Sjoukelina*, Dirks, Amsterdam
Singapore, Schmid, Iquique

Bremerhaven *Aang.*
9 mei *Anna Sophia*, de Roth, Amsterdam
Dirkje, Poort, dito

Stralsund *Aangek.*
8 mei *Alida*, Valk, Newc.
Rieka, Puister, dito

Dantzig *Aangekomen*
7 mei *Collegie Trouw*, Bosker, Antwerpen
Vertrokken.
9 *Westerkwartier*, Dijk, Amsterdam
Anna, Veldkamp, Groningen

Pillau *Aangekomen*
8 mei *Drie Zusters*, Dijkstra, Londen
Heidewika Regina, Pekelder, Dysart
Lucas Wildervank, de Groot, Newcastle
Gertrude, Duit, dito

Libau *Aangekomen*
4 mei *Janke Schuringa*, Brouwer, Lubeck
5 *Hillechina Catharina*, Mooi, Rotterdam
Elisabeth Machtelina, Wessels, Helder

Gothenburg *Aang.*
7 mei *Zwaantina Thelina*, de Boer Sap, Rotterd.

Kopenhagen *Gepass.*
10 mei *Dankbaarheid*, Potjer, Newc. n. St. Pet.

Fredrikshavn *Vertr.*
7 mei *Amalie's Minde*, Vrendsted, Holland
Lovise, Funder, dito

Holtenau *Aangek.*
10 mei *Leentje Dost*, Rasker, Dantzig n. Groningen

—o—

Rotterdam 12 mei. Kapitein P. Prak, voerende het Ned. kofschip *Jonker van Slochteren*, v. Alicante binnen, rapporteert, den 11 april, op 45° 6′ NB. en 8° 22′ WL., geborgen te hebben 10 manschappen van het Pruissisch schip *Ludvig von Barth*; zij waren slechts korten tijd aan boord toen de *Ludvig* zonk. Den 30 april mogt het kapit. Prak gelukken het Kanaal te bereiken, waarop voormelde manschappen met een visscherman te Penzance zijn aangebragt.

— Volgens berigt van Batavia, in dato 24/26 maart, is het schip *Catharina Maria*, kapit. A. van den Tak, den 14 maart bij den hoek v. Indramayoe, ¾ mijl van den wal, aan den grond geraakt. Den 22 maart heeft de stoomboot *Banda*, van Samarang komende, getracht het schip in vlot water te slepen, doch zonder gevolg. De noodige praauwen en koelies waren nu gezonden om het schip te ligten. — Volgens brief van kapit. van den Tak van 22 maart, aan de agenten van het schip te Batavia, zat de *Catharina Maria* gelukkig gemakkelijk, werkte niet en bleef digt.

Harwich 10 mei. De brik *Brothers*, kapit. Newton, alhier met schade binnen, is niet van Hull n. Rotterdam, maar van Londen n. Amsterd. bestemd.

Plymouth 11 mei. De brik *George*, van Fernambuck om order herwaarts bestemd, is in den afgeloopen nacht in Whitsand Baai verongelukt, en zeven man der equipage zijn daarbij omgekomen.

St. Ubes 5 mei. Binnengeloopen 26 april *Alfa*, Bakker, van Cagliari naar Londen, wegens gebrek aan proviand en om den bodem schoon te maken; heeft 3 mei de reis voortgezet.

Hong Kong 29 mrt. De Hamburger bark *Esmeralda*, 4 mrt. v. Ningpo n. Chinchew vertrokken, is op eene klip bij Skead Island verongelukt.

—o—

Gepraaid:

Door kapit. P. Prak, v. Alicante binnen:
9 mei, op 50° 10′ NB. en 2° 6′ WL., het Ned. galjootschip *Nijverheid*, kapit. Kemper, van Cette n. St. Petersburg.

Door kapit. Rolufs, van Batavia binnen:
6 maart, op 3° 41′ NB. en 24° 36′ WL., *Pieter Schoenmakers*, v. Varelen, van Banjoewangie n. Rott.

Door kapit. v. d. Meulen, van Batavia binnen:
2 mei, op 49° 28′ NB. en 11° 18′ WL., *Henricus Gerardus*, van der Zee, van Padang n. Amsterdam.
9 mei, op 50° 6′ NB. en 3° 53′ WL., *Erasmus*, van Heiningen, van Rott. naar Amboina.

Door kapit. Schaap, van Batavia binnen:
2 mei, op 43° 16′ NB. en 14° 41′ WL., *Amsterdam*, Wehdemeijer, van Amst. naar Batavia.

Door de *Jacoba Cornelia*, 26 maart te Hong Kong aangekomen:
...., op 1° breedte en 128° 20′ lengte, de Ned. bark *Henriette*, v. Batavia naar Hong Kong.

—o—

11 mei. De wind te **Falmouth** Z. en te **Deal** Z. Z. W.

—o—

Rotterdam *Uitgekl.*
11 mei *Ann & Margaret*, Evans, Dublin
Bengalen, Planten, Cardiff

—o—

Rivierberigt.

Rotterdam. Hoog water 13 mei: 1ste getijde 9 ure 20 min.; 2de get. 9 ure 44 min.; — 14 mei: 1ste get. 10 ure 29 min.; 2de get. 10 ure 53 min.

Arnhem. Waterhoogte 11 mei 2.33 el.

Keulen. Rijnhoogte 11 mei 10 v. 1 d. Rijnl.

Aangekomen 11 mei: W. Vogel van Amsterdam met 3445 ctr.; H. Kamps met 4096, J. van Emster met 5930 en D. Köllmann met 3837 ctr., alle drie v. Rotterdam.

Cargalijsten.

Rotterdam.

BUENOS-AYRES, Jenny, A. B. de Lang. — 238 b. Wol, 3000 drooge Os- en Koehuiden en 150 dito Paardenhuiden, N. H. M.

BENICARLO, Svensborg, M. J. Brandt. — 70/1 en 10/2 p. Wijn, J. van der Ven Mz.; 16/1 en 8/2 p. Voorloop, Aengenent en van Noy; 45/1 en 10/2 p. Wijn en 16/1 p. Voorloop, Roelofs, Cloos en Co.

LONDEN, Meckelina, F. Aswege. — 1042 z. Guano, Mees en Moens.

HULL, Ocean Queen, Dosson. — 3377 stav., 1309 boss. en 1695 pl. IJzer, W. Kolkman, te Dordrecht.

HULL, Enchantress, Tarr. — 1239 stav., 2501 boss. en 1526 pl. IJzer, W. Kolkman, te Dordrecht.

Dordrecht.

CARDIFF, Merwestroom, H. de Goede. — 4091 stav., 39 boss. en 4842 pl. IJzer, W. Kolkman.

CARDIFF, Arcturus, M. Owen. — 2208 pl. en 40 boss. Plaatijzer, 7000 stav. en 203 boss. IJzer, W. Kolkman.

Amsterdam.

BATAVIA, Zeeploeg, Kramer. — 1920 b. Koffij, 2400 kan. Suiker, O. I. Maatsch. van Admin. en Lijfr.; 384 sch. Tin, N. H. M.; 95 Koehuiden, 1 partij Notenmuskaat, 2 z. Koffij en 5 k. Diversen, Order.

SURINAME, Teelskina Meinskina, W. de Haan. — 63 v. Suiker, Eyken Sluyters en van Santen; 42 v. dito, J. en Th. van Marselis; 30 v. dito, U. T. Wilkens; 14 v. dito, P. Wachter en Zn.; 15 b. Katoen, Insinger en Co.; 40 v. Suiker, Order.

Advertentiën.

Voor de vele bewijzen van deelneming, ontvangen bij het overlijden van onzen hartelijk geliefden Vader en Behuwdvader, den Wel Edel Gestrengen Heer Mr. ADRIANUS HELENUS HARTEVELT, betuigen wij onzen bijzonderen dank.

A. HARTEVELT A. H. Zn.
A. J. HARTEVELT,
LEDEBOER.

Ondertrouwd:

N. C. SINDERAM,
van *Arnhem*,
en
E. VAN MEDENBACH DE ROOY.

Nijkerk 10 *Mei* 1860.

Na eene gelukkige Echtvereeniging van ruim 53 jaren overleed heden mijne geliefde Echtgenoot MARGARETHA JOHANNA DE BOOY, in den ouderdom van bijna 74 jaren, tot diepe droefheid van mij, mijne Kinderen en Behuwdkinderen.

Rotterdam
10 *Mei* 1860. JAN LORIÉ.

Heden overleed alhier, in den ouderdom van bijna 83 jaren, onze geliefde Tante en Behuwdtante, Mejufvrouw ELISABETH FREDERICA VALENTIN.

Rotterdam
11 *Mei* 1860. Uit aller naam,
A. M. GREBE.

VERTREK der SPOORTREINEN.
Hollandsche Spoorweg.
Van Rott. naar Amsterdam: 7, 9.30, 11.40, 3.30, 8
〃 〃 alleen n. 's Hage: 1.5 's midd., 9.50 's av.
〃 Amst. naar Rotterdam: 8.5, 10.40, 1.25, 4.30, 7.45
〃 's Hage 〃 Rott.: 8.30, 10.18, 12.37, 3.39, 6.42, 8.15, 9.59
Aankomst te Rotterdam: 9.15, 11.5, 1.20, 4.25, 7.30, 9, 10.45

Spoorweg Antwerpen-Rotterdam.
Van Antwerpen: 7.40, 12.20, 5.35; de laatste alleen tot Moerdijk en Breda.
〃 Breda: 6.30, 12.35, 5.25; de laatste alleen tot Moerdijk en Antwerpen.
〃 Rotterdam naar Antwerpen en Breda: 10.15, 3.—.

Rhijn-Spoorweg.
Rott. n. Utr., Amst., Arnh.: 7.—, 10.—, 12.15, 1.30, 5.50, 9.—
Amst. n. Utr. en Rott.: 7.25, 10.25, 12.35, 2.30, 6.15, 9.15
Arnh. n. Utr., Amst., Rott.: 6.30, 9.30, 11.35, 12.30, 5.20
Utrecht naar Rotterdam: 6.30, 8.40, 11.40, 1.25, 4.30, 7.50
Gouda naar Rotterdam: 7.36, 9.34, 12.34, 2.8, 5.40, 8.25
Aankomst te Rotterdam: 8.15, 10.—, 1.—, 2.25, 6.30, 9.—

Gedrukt en uitgegeven bij
G. en C. A. van Reyn,
te Rotterdam.

BIJVOEGSEL,

behoorende tot de

ROTTERDAMSCHE COURANT

VAN

ZONDAG en MAANDAG
den 13 en 14 MEI 1860, N.⁰ 115.

BINNENLAND.

STATEN-GENERAAL.

Tweede Kamer.

Zitting van Zaturdag 12 Mei.

In deze zitting is voortgezet de beraadslaging over het amendement, gisteren voorgesteld door den heer Dullert, op de conclusie van de commissie voor de verzoekschriften betreffende de adressen der Kamer van koophandel en fabrieken te 's Gravenhage, van D. A. Schretlen te Leyden c. s., en van A. de Pinto, te 's Gravenhage c. s., wegens het verleenen der concessie voor de spoorweglijn Scheveningen — 's Gravenhage — Gouda. Dat amendement luidt, om het adres niet enkel neder te leggen ter griffie, maar tevens bij afschrift te verzenden aan den Minister van Binnenlandsche Zaken, „met verzoek om inlichting en te kennengeving dat „de Kamer van oordeel is, dat het bepaalde bij het „laatste lid van art. 6 der voorwaarden, waarop „concessie wordt verleend voor den aanleg en de „exploitatie van een spoorweg van Scheveningen, „langs 's Gravenhage en Leyden, naar Woerden, „daarin niet mogt worden opgenomen, zonder het „voorbehoud van de bekrachtiging bij de wet."

De heer *van Heemstra*, Minister van Binnenlandsche Zaken, maakte tegen het voorgestelde amendement bezwaren zoowel betreffende den vorm als den inhoud. Wat den vorm betrof, betoogde de Minister dat het eerste gedeelte niet sloot op het tweede. Het eerste gedeelte toch vroeg *inlichting*, hetgeen onderstelde dat men geen licht genoeg had en dus nadere toelichting verlangde. Wanneer men alzoo verklaarde nog niet te zijn op de hoogte van de zaak dan kan men ook niet te goeder trouw een afkeurend oordeel vellen over die zaak, en toch het tweede gedeelte van het amendement had de kennelijke strekking eene regeringshandeling, waaromtrent men inlichting verzocht, af te keuren. — Wat den inhoud betreft merkte de Minister 1⁰ op, dat wanneer men inlichtingen vroeg, men dan ook behoorde te preciseren, *wat* behoorde te worden ingelicht. Door de toestemming te geven tot het drukken van de concessie had de Minister het meest mogelijke licht over de zaak verspreid, in verband met zijne vroeger gegeven toelichtingen. Vroeg men echter nu inlichting zonder meer, dan tastte de Minister in het blinde rond, zonder te weten *waarover* die inlichting loopen moest. — Het tweede gedeelte van het amendement had de strekking om te verklaren dat art. 6 in de concessie niet had mogen worden opgenomen, zonder het voorbehoud van de bekrachtiging der wet. De Minister, die gisteren in de zitting niet tegenwoordig was, had vernomen dat men het amendement had geadstrueerd op grond dat art. 119 der Grondwet bij dat art. 6 ter zijde was gesteld. Hij betreurde het dat dergelijke insinuatien van terzijdestelling der Grondwet zoo dikwerf van de Kamer aan de Regering werden ten laste gelegd. Hij betreurde het ook voor zijn persoon, omdat eene lange reeks van jaren daar was, om aan te toonen zijne gehechtheid aan onze constitutionele instellingen, aan welker daarstelling hij zelf een levendig deel had genomen. Het doen van zoodanige insinuatien achtte hij in strijd met de eer en de waardigheid die ook de Tweede Kamer aan de Regering was verschuldigd. Dergelijke insinuatien mogten niet omtrent de Regering worden gedaan zonder duchtige bewijzen. Maar dan nog achtte de Minister die in strijd met de eer en waardigheid der Vergadering zelve. Indien het waar was dat de Regering de Grondwet had ter zijde gesteld of de wetten geschonden, dan moest door de Kamer de wet op de ministeriele verantwoordelijkheid worden toegepast. Hij Minister schroomde die toepassing niet, want hij was overtuigd dat de regter niet zou oordeelen, zonder licht gezocht te hebben waar licht te vinden was. Intusschen bestreed de Minister dat art. 6 der concessie in verband zou staan met art. 119 der Grondwet. In art. 6 was geen uitgaaf bevolen, daarin was geen voornemen geopenbaard om uitgaven te doen buiten de wet. Verbindtenissen gelijk aangegaan was in art. 6, en die eventueel een obligo konden daarstellen, behoudens nadere goedkeuring der wetgevende magt, worden dagelijks door de Regering gesloten. Had de Regering die bevoegdheid niet, het zou onmogelijk zijn den gang van zaken regelmatig vol te houden. De Minister ontkende echter dat de Regering zich verbonden had. De Regering had zich slechts een voorbehoud verzekerd, waarvan ze al of niet gebruik kon maken; dat gebruik zou niet gemaakt worden, zonder voorafgaande magtiging door de Wetgevende Magt. De Regering had zich niet verbonden, maar zij had de concessionarissen aan zich verbonden. De Minister eindigde met er op te wijzen hoe de onteigeningswet, die hoogst waarschijnlijk noodig zou zijn, ruimschoots gelegenheid zou bieden de geheele zaak te onderzoeken. Werd die onteigeningswet verworpen, dan vervalt de geheele concessie, en dan ook art. 6; doch al werd die wet aangenomen, dan nog zou de Wetgevende Magt altijd worden geraadpleegd alvorens de Regering gebruik zou maken van de bevoegdheid die zij zich had bedongen.

De heer *Dullert* betoogde, wat den vorm van zijn amendement aanging, dat de inlichtingen die daarbij gevraagd werden niet sloegen op hetgeen volgde, maar op hetgeen de Regering voornemens was te besluiten, met betrekking tot de nadere adressen, ingediend door corporatiën en belanghebbenden bij de lijn Gouda. Wat den inhoud van het amendement betrof verklaarde de spreker dat hij den Minister niet had beschuldigd van terzijdestelling der Grondwet en dat het den Minister niet geoorloofd was een lid van de Kamer te berispen. Zijne meening bleef het overigens dat de Regering zich in art. 6 bepaaldelijk had verbonden en wanneer te eeniger tijd de uitsluiting zou worden opgeheven, de Staat verpligt zou zijn de in dat art. bedongen schadeloosstelling uit te keeren. Dat die verpligting van den Staat niet weggenomen werd wanneer de Wetgevende Magt de gelden daartoe noodig weigerde, betoogde de spreker door aan te halen de bekende geschiedenis van het contract Bourbon. Ook kon hij niet instemmen dat de Kamer deze zaak zou kunnen beoordeelen bij de onteigeningswet; want dan gold het alleen de vraag of de weg was van algemeen nut, en de Kamer zou onbillijk handelen, indien zij dat algemeen nut verwierp op grond eener geldelijke verpligting in art. 6 nedergelegd.

De heer *van Heemstra*, Minister van Binnenlandsche Zaken, antwoordde den vorigen spreker, dat, indien het diens bedoeling niet geweest ware hem Minister te beschuldigen van terzijdestelling der Grondwet, hij dan ook terug nam hetgeen door hem was gezegd en voor dien spreker onaangenaam was. Overigens ontkende de Minister dat er was gelijkheid tusschen de bepaling van art. 6 en het contract Bourbon. In dit laatste was eene verbindtenis aangegaan tot betaling van een gekocht geheim; maar in casu had de Regering zich tot geenerlei betaling buiten medewerking der Wetgeving verbonden. Het was ook geen contract, het was slechts eene concessie en het zou contract worden, wanneer de conditie in art. 6 bepaald in het leven trad; maar die conditie zou niet in het leven treden, wanneer niet vooraf de Wetgevende Magt daarin had toegestemd.

De heer *Heemskerk Az.* (lid der Commissie van de petitien) meende dat het amendement in twee deelen behoorde gesplitst te worden; want over het verlangen om inlichtingen zou wel niet veel beraadslaagd worden. Maar ten aanzien van het tweede gedeelte had de spreker buiten de Kamer af geraadpleegd drie van de aanzienlijkste regtsgeleerden in de residentie, die, indien ze dood waren, als groote autoriteiten zouden gelden. Alle drie waren het met den spreker eens, dat het amendement van den heer Dullert op geen houdbaren regtsgrond steunde, en dat door art. 6 op het Rijk geene geldelijke verpligting was gelegd. Dit bleek ook uit het adres van Schretlen-Maxwils, die betoogden dat aan de lijn Gouda concessie kon worden verleend, zonder dat de schadeloosstelling in artikel 6 bedoeld behoefde te worden gegeven. De commissie van de petitiën kon zich dus met het tweede gedeelte van het amendement niet vereenigen. — Als lid der vergadering meende hij nog te moeten opmerken, dat de handhaving der ware vrijheid daarin bestond, dat iedere magt zich hield binnen de grenzen harer bevoegdheid. De bevoegdheid der Kamer kon zeer worden uitgebreid, maar zeker nooit zoo ver dat ze deel nam aan de Regering en veel minder dat ze de hand sloeg aan de uitvoering van de wet. De Kamer had een afkeurend oordeel uitgesproken over de concessie, en in zoover was zij in haar regt; maar wanneer eene pressie buiten of binnen de Kamer die Kamer zou bewegen om eene verleende concessie te nemen uit handen van een particulier, om die te stellen in handen van een anderen particulier, dan, hoe groot de belangen ook waren, die daardoor bevorderd zouden worden, geloofde hij dat de Kamer een zeer groot onregt zou plegen.

De heeren *Zijlker* en *Wintgens* verklaarden voor het amendement te zullen stemmen. Laatstgenoemde betoogde dat het de bedoeling der Kamer niet was, hetgeen de heer Heemskerk in de laatste plaats had gemeend; want de Kamer had verlangd dat aan beiden concessie verleend ware. Hij meende overigens dat de concessie voor Woerden nog meer artt. bevatte dan het art. 6, die de magtiging van de Wetgevende Magt behoefden. Hij meende dat, op de wijze als de concessie was gesloten, men terugkeerde tot den goeden ouden tijd, tot den tijd van de contracten Bourbon. Hij gaf toe dat het hier niet gold een contract maar eene Regeringsdaad, doch die stond gelijk met de burgerlijke overeenkomst bedoeld in art. 1289 burgerlijk wetboek. Volgens hem behoorde het amendement zelfs eene grootere portée te hebben; het behoorde de Regering te noopen op haar genomen besluit terug te komen, en in dien zin zou hij stemmen voor het amendement.

De heer *van Nispen van Sevenaer* betoogde dat de geheele zaak daarop neder kwam of de Regering het regt had eene concessie te verleenen bij uitsluiting. Bij gemis aan wettelijke bepalingen ten deze, vreesde hij dat dit regt bestond en in dat geval kon aan de Regering ook niet worden betwist de bevoegdheid om de opheffing dier uitsluiting aan voorwaarden te verbinden. Dientengevolge zou hij stemmen tegen het amendement.

De heer *Poortman* kwam tegen dit betoog op. Al had de Regering het regt uitsluitend concessie te verleenen, dan sloot dat regt nog niet de bevoegdheid in om den Staat geldelijk te verbinden. Want wat zou het gevolg zijn? Oordeelde de Regering in het algemeen belang de opheffing der uitsluiting noodig, dan zou de Kamer, weigerende te voldoen aan de bepaling van art. 6, dat algemeen belang verwaarloozen of verpligt zijn de uitgaven toe te staan. Men kon niet zeggen dat het was eene voorwaardelijke verbindtenis; want ze was van dien aard dat zoodra geboren was de positie van opheffing der uitsluiting, ook de verpligting tot betaling aanwezig zou zijn.

De heer *Godefroi*, *Minister van Justitie*, daarlatende de aanleiding tot de afkeurende motie in eene vorige vergadering uitgebragt, meende toch dat die motie de beraadslaging van heden nog te zeer beheerschte. De vraag die het thans gold was van die motie geheel afgescheiden en de Minister wenschte haar alleen uit het regtskundig oogpunt te behandelen. De vraag die in abstracto was te beantwoorden (want in concreto bestond de vraag in het geheel niet), was: is de Staat onbevoegd om zoodanige verbindtenissen die geldelijke verpligtingen op den Staat leggen te sluiten, wanneer die verbindtenissen niet vooraf zijn onderworpen aan de goedkeuring der Wetgevende Magt. Die vraag nu, kon niet worden toestemmend beantwoord. De Staat is een regtspersoon en heeft de bevoegdheid die ieder regtspersoon bezit. De Staat kan zich dus verbinden, maar de Staat kan niets uitvoeren zonder tusschenkomst van de Wetgevende Magt. De leer die men heden verkondigd was nog nimmer verkondigd, en wanneer die leer opging, dan was regeren langer onmogelijk. Elke verbindtenis, bij voorbeeld van politiemutsen, zou dan vooraf aan de goedkeuring der Staten-Generaal moeten worden onderworpen. Bovendien de verbindtenis in art. 6 der concessie was eene verbindtenis onder opschortende voorwaarde; hier gold het art. 1299 burgerlijk wetboek. Die verbindtenis hing dus af van eene toekomstige en onzekere gebeurtenis. Het ontstaan van die gebeurtenis hing van de Regering af, en die gebeurtenis zal en kan niet ontstaan voor dat de Regering bij de Wetgevende Magt de middelen had aangevraagd om haar tot de uitvoering van de verbindtenis in staat te stellen.

De heer *van Eck* verklaarde zich met het 2de gedeelte van het amendement niet te kunnen vereenigen. Zijns inziens was de Staat niet verbonden. De voorwaarde der verbindtenis moet uitgaan van de Regering, en de Regering zou niet handelen voor dat ze daartoe op wettige wijze was gemagtigd.

De heer *van Heukelom* kon zich mede met het amendement niet vereenigen en nog minder met de portée die de heer Wintgens daaraan wilde geven. Hij had de verleende uitsluiting betreurd en afgekeurd, maar hij zou er niet toe medewerken om de Regering te noopen op haar eenmaal genomen besluit terug te komen; want hij wilde sommige leden der Kamer niet volgen om van deze zaak te maken eene bevordering van zuiver locaal belang. Ten aanzien van den inhoud van art. 6 der concessie, vereenigde zich de spreker met het gevoelen van den heer Heemskerk en betoogde o. a., dat juist deze aangelegenheid bewees, hoe dringende behoefte er was aan wetten tot regeling van concessien, op de comptabiliteit en in verband daarmede op de geldelijke verantwoordelijkheid der Ministers.

De heer *van Bosse* beantwoordde den vorigen spreker, betoogende, dat juist het gebrek aan behoorlijke wetten de Staten-Generaal moest noopen om strikt vast te houden aan de bepalingen van art. 119 der Grondwet, welk art. niet toelaat het aangaan eener verbindtenis, hetzij voorwaardelijk, hetzij onvoorwaardelijk, dan door eene wet bekrachtigd. Aan dat beginsel moest worden vastgehouden, omdat hij voor de gevolgen eener andere opvatting terugdeinsde. Immers de Regering zou dan leeningen kunnen sluiten; de Staten-Generaal zouden kunnen weigeren de rentebetaling daarvoor goed te keuren, maar de regter zou den Staat veroordeelen tot betaling.

De heer *van Zuylen van Nyevelt* erkende dat het hier eigenlijk op nieuw gold de vraag of de Regering bevoegd was eene uitsluitende concessie te verleenen. Maar die vraag was reeds door de Kamer bij eene vorige gelegenheid beantwoord en hij had zich daarmede gaarne vereenigd. Gold het nu eene afkeuring in nog sterkeren zin dan reeds had plaats gegrepen, hij zou zich met het amendement hebben vereenigd; maar dit was het geval niet. Er werd minder in gezegd dan bij de motie van orde, vroeger door de Kamer aangenomen. Het amendement was dus overbodig en dus alleen uit dien hoofde zou hij er tegen stemmen.

De heer *van der Linden* verklaarde voor het amendement te zullen stemmen, juist omdat hier domineerde de leer door den Minister van Justitie verkondigd. Die leer mogt geen enkel lid der Staten-Generaal bevestigend beantwoorden. Ging die leer op, dan waren alle grondwettige waarborgen ijdel. De Staat is regtspersoon, zeide de Minister, maar spreker meende dat ook de Vertegenwoordiging behoorde tot den Staat, en dat het dus de vraag was, of de *Regering* den Staat verbinden kon. Dit ontkende hij.

De heer *Hoffmann* zou tegen het amendement stemmen, omdat het hem toescheen dat het geen gevolg hebben zou. De concessie zelve was reeds door de Kamer afgekeurd en daarbij moest het blijven. Over die concessie zelve trad spr. nog in eenige nadere beschouwingen en betoogde o. a. dat bij het verleenen daarvan *knoeijerijen* hadden plaats gegrepen, en dat wanneer er eene enquête werd gehouden wondere dingen aan den dag zouden komen. Hij geloofde dat de beste solutie van de geheele zaak zou zijn het verbreken van het contract, en dat de beste weg daartoe gelegen was in het afstemmen door deze Kamer van de onteigeningswet.

De heer *Godefroi*, *Minister van Justitie*, lichtte nog nader de door hem verkondigde regtskundige leer toe, waarna de heer *van Heemstra*, *Min. van Binnenl. Zaken*, opstond met te verklaren, dat hij voornemens geweest was te zwijgen op al hetgeen nog was gesproken, maar dat hij zich verpligt achtte formeel te protesteren tegen de aantijging van *knoeijerij*, door den heer Hoffmann gedaan. Hij ontzegde aan ieder lid der Kamer het regt en de bevoegdheid om zóódanige aantijging te doen, tenzij hij in staat ware daarvan het bewijs te leveren.

De heer *Hoffmann* deed daarop *amende honorable*. Het woord was hem in het vuur der improvisatie ontvallen. Hij had noch den tegenwoordigen noch den vorigen Minister van Binnenlandsche Zaken op het oog gehad, maar hij twijfelde of de Ministers wel altijd in staat waren te beoordeelen de drijfveeren die buiten hen om de zaken haar beslag deden krijgen.

De heer *Thorbecke* was van meening dat het gevolg der aanneming of der verwerping van het amendement zou zijn: bij aanneming, dat men vasthield een allerbelangrijkst beginsel, waaromtrent hij dacht dat tot dus ver geen twijfel bestond; bij verwerping, dat men dit beginsel zoo niet los liet dan toch aan twijfel prijs gaf. Hij twijfelde geen oogenblik of de Minister van Binnenlandsche Zaken zou hem niet verdenken van de beschuldiging dat hij de Grondwet zou willen ter zijde stellen. Die Minister was zijn oude vriend en bondgenoot geweest bij de herziening der Grondwet en hij vertrouwde dat die Minister nog hetzelfde hart toedroeg aan die Grondwet, tot welker tot standbrenging hij zoo veel had bijgedragen. Maar hij onderstelde dat die Minister de financiele voorwaarde der concessie meer zal hebben gerekend te behooren tot de taak des Ministers van Finantien, en bij dezen Minister van Finantien waren de traditien van vóór 1848 nog levendiger dan bij de meerderheid der Kamer. Alleen op die wijze verklaarde zich de spreker het feit, dat art. 6 in de concessie was opgenomen.

De heeren *van Nispen* en *Heemskerk Az.* verdedigden nog nader hunne stellingen en de heer *Mackay* erkende, dat hij, na al hetgeen hij gehoord had, bezwaar maakte, om bij een gewoon amendement het groote vraagstuk uit te maken, hetwelk thans aan de Kamer was onderworpen. Daarentegen zag de heer *Dirks* in art. 6 der concessie wel degelijk eene verbindtenis aangegaan door den Staat, weshalve hij voor het amendement zou stemmen.

Alsnu verklaarde de heer *Heemskerk Az.* namens de Commissie voor de petitien, dat deze hare conclusie in dien zin had gewijzigd, dat zij voorstelde de rapporten neder te leggen ter griffie en afschrift toe te zenden aan den Min. van Binnenl. Zaken met verzoek om inlichting.

De debatten werden gesloten verklaard. Het amendement van den heer *Dullert* in stemming gebragt, werd *aangenomen* met 37 tegen 22 stemmen.

Vóór stemden de heeren Dommer, Luyben, van der Linden, Strens, Bots, Meeussen, Heemskerk, van Wintershoven, Oomen, Poortman, Hengst, Gevers Deynoot, de Brauw, Beems, Wintgens, Olivier, Dullert, Hoynck, Betz, Thorbecke, van der Veen, Dirks, Lijcklama, Zijlker, de Poorter, van Bosse, Anemaet, van Twist, Hugenholtz, Idserda, van der Poel, van Voorthuyzen, Kingma, de Bieberstein, Meylink, Westerhoff en Begram.

Tegen stemden de heeren Hoffman, van Heiden Reinestein, Mackay, Elout, Hoekwater, van Foreest, Schimmelpenninck, Reinders, van Heukelom, Delprat, Poolman, van Zuylen, van Franck, Taets van Amerongen, van Lijnden, de Kempenaer, Wijbenga, Heemskerk Az., van Eck, van Nispen van Sevenaer, van Diggelen en de Voorzitter.

De geheele conclusie werd zonder hoofdelijke stemming goedgekeurd.

Daarna is de vergadering uiteengegaan.

ROTTERDAM 12 Mei.

Gisteren morgen ten elf ure werd met de stoomboot Telegraaf van Antwerpen, van welke de rouwvlag wapperde, hier aangebragt het stoffelijk overschot van Prins Willem Alexander Ernest Casimir, vierden zoon van Z. K. H. den toenmaligen Prins van Oranje, later Koning Willem II, en van H. K. H. de Grootvorstin Anna Paulowna, den 21 mei 1822 te Brussel geboren, den 22 october deszelfden jaars aldaar overleden en weinige dagen later in de Augustijner kerk, toen bij de Hervormde gemeente in gebruik, ter aarde besteld.

Naardien Z. M. de Koning door den baron Gericke van Herwijnen, Hoogstdeszelfs gezant te Brussel, den wensch had doen kenbaar maken dat de asch van dezen zijnen broeder naar Delft zou worden overgebragt, waar zoo vele leden van het Regerend Huis begraven liggen, hadden de Belgische Ministers, na de bevelen van Koning Leopold gevraagd te hebben, zich gehaast aan dit door de Weduwe van Koning Willem II ondersteund verzoek te voldoen en werden de noodige schikkingen tusschen het Nederlandsch gezantschap en de Belgische Ministers van buiten- en binnenlandsche zaken getroffen. De grafkelder werd eergisteren morgen geopend en de mahoniehouten kist daaruit genomen, in tegenwoordigheid der genoemde Ministers, van den Nederlandschen gezant, den gezantschaps-secretaris, een adjudant van Koning Leopold, den graaf van Bylandt, den Evangelischen predikant te Brussel en anderen. Nadat de lijkkist in het rijtuig van den Gezant naar diens hôtel was overgebragt, werd zij, na het opmaken van het procesverbaal, aan de heeren gezantschaps-secretaris Mazel en den graaf van Bylandt overgegeven, die met het overbrengen naar Antwerpen en van daar naar Rotterdam belast waren. Hier werd het stoffelijk overschot des Prinsen door den baron van Tuyl van Serooskerken, grootmeester van het Huis des Konings en van H. M. de Koningin-Moeder, ontvangen en in een hofrijtuig naar Delft vervoerd.

De overname en plaatsing in den Koninklijken grafkelder te Delft geschiedde heden namiddag in tegenwoordigheid van Zijne Exc. den Minister van Buitenlandsche Zaken en van Zijne Exc. den grootmeester van 's Konings Huis, dienstdoende bij H. M. de Koningin-Moeder, mitsgaders van den Burgemeester der stad Delft, tevens commissaris van meergemelden grafkelder.

Een onzer voormalige aanzienlijke stadgenooten, de hooged. gestr. heer Q. M. R. Verhuell, overleed den 10 dezer, na langdurige ongesteldheid, in den ouderdom van 73 jaren, te Arnhem. Gedurende een aantal jaren, tot aan de opheffing van het marine-etablissement, was hij directeur der marine alhier, en genoot, om zijn even welwillend als rondborstig karakter, de achting van allen die met dat etablissement in betrekking stonden en van velen zijner overige toenmalige stadgenooten, in verschillende kringen. Kunsten en wetenschappen vonden in hem een ijverig voorstander en verdienstelijk beoefenaar, wat hem dan ook het lidmaatschap van verschillende Genootschappen verwierf. Hem dankt men onder anderen de uitvoerige levensbeschrijving van zijnen Oom, den admiraal Verhuell. De overledene was gepensioneerd schout-bij-nacht, ridder 3de klasse der militaire Willemsorde, ridder der orde van den Nederlandschen Leeuw, kommandeur van de Eikenkroon, ridder van de 3de klasse van St. Wladimir van Rusland enz.

De Eerste Kamer der Staten-Generaal is heden opgeroepen om tegen den eersten junij hare werkzaamheden te hervatten.

LEYDEN 12 *Mei*. — Heden is alhier tot doctor in de regten bevorderd de heer J. H. C. Lisman, geb. te Soeterwoude, na verdediging van een academisch proefschrift „over curatele op eigen verzoek."

Per Telegraaf.

LONDEN 11 Mei.

Reuters agentschap heeft tijdingen ontvangen uit Shanghai van 23 maart.

Het gerucht liep in die haven dat de opstandelingen Kangchow genomen hadden. Volgens een ander gerucht zou er eene botsing tusschen de Russen en Chinezen hebben plaats gehad op de grenzen van China. Den 8 maart was er een ultimatum aan de Chinezen overhandigd; het antwoord werd in den loop der week verwacht. Generaal Hope Grant zou spoedig te Shanghai aankomen. De geallieerde troepen zullen Chusan bezetten.

Te Kanagawa is een Russische korvet aangekomen, met het doel om de Russische onderdanen in Japan te beschermen.

Volgens berigten uit Calcutta van 7 april verzetten zich de leden der Regering van Madras tegen de financiële plannen van den heer Wilson.

LONDEN 12 Mei.

Gisteren avond heeft lord John Russell op verschillende interpellatien van de heeren Holyburton, Griffitth en Keating in het Lagerhuis geantwoord: 1.⁰ Dat de onderhandelingen in de questie der visscherijen van Nieuw-Zeeland weldra op bevredigende wijze ten einde gebragt zullen worden. 2.⁰ Dat de Regering reeds vroeger aan Frankrijk haren wensch heeft doen kennen om Chablais en Faucigny niet door Fransche troepen te doen bezetten, alvorens de onzijdigheids-questie definitief was beslist, maar dat voor dit oogenblik geen nadere berigten omtrent deze aangelegenheid aan het Huis konden worden medegedeeld. 3.⁰ Dat, zoo lang men zich te Londen bepaalde tot het inzamelen van geldelijke bijdragen ten behoeve der Sicililanen, de wetten des Lands niet geschonden kunnen worden geacht.

In de zitting van het Huis der Lords deelde lord Wodehouse gisteren mede, dat Engeland met Honduras en Nicaragua voordeelige tractaten heeft gesloten; de doortogt over de landengte zal voor alle Natien opengesteld blijven.

Tweede depêche.

De Times zegt heden dat Engeland sympathie gevoelt voor Sicilië; het blad herinnert aan de betrekkingen waartoe het gedurende den korten tijd van het ministerie Bentinck tot dat eiland heeft gestaan. Engeland, zoo vervolgt de Times, zou òf in Napels eene betere Regering tot stand gebragt willen zien, óf verlangen dat Sicilië er van werd afgescheiden. Het zou betreurenswaardig zijn wanneer hier voor Frankrijk en Oostenrijk een nieuw voorwendsel ontstond tot interventie.

Derde depêche.

Het wordt twijfelachtiger dat de conferentie betreffende de Zwitsersche kwestie tot stand zal komen. Frankrijk heeft aan Zwitserland eenige verligtingen van het grensverkeer toegezegd.

Het gerucht, dat Frankrijk eene nieuwe zoogenaamde vredes-leening zal aangaan, wint veld.

Garibaldi is op Sicilië aan wal gestapt.

Er heeft eene veelvuldige wisseling van depêches plaats met andere Regeringen.

Vierde depêche.

Volgens den heden bekend gemaakten staat der Engelsche bank, is het bedrag der in omloop zijnde bankbiljetten verminderd met 346,145, terwijl de voorraad munt- en muntmateriaal is vermeerderd met een bedrag van ₤ 490,015.

Vijfde depêche.

De mailstoomboot Shannon is heden aangekomen met 596,135 doll. Te Valparaiso was de handel levendig, zilver 10.75. Te Jamaica werd koffij genoteerd 44, suiker 17 a 17.6. De White Star is aangekomen met 11,122 oncen goud.

Zesde depêche.

Reuters Office heeft berigten ontvangen uit Hong Kong van 1 april. De handel was er lusteloos. Vrachten in rijzende stemming.

Berigten uit Calcutta van 22 april melden, dat de geldmarkt zich had verbeterd. De aanvoeren waren gering. Vrachten rijzende. Wissel op Londen 2.1¼.

PARIJS 12 Mei.

De Moniteur bevat eenige benoemingen ven prefecten en onder-prefecten. Het rapport over het wetsontwerp betreffende het tarief voor de suiker en de koffij is bij het Wetgevend Ligchaam ingekomen.

Tweede depêche.

Men verzekert dat de gezanten van Frankrijk, Napels en voornamelijk die van Rusland, aan de Sardinische Regering ophelderingen hebben gevraagd betreffende de expeditie van Garibaldi.

De Grootvorst Nikolaas heeft van zijne reis naar Turijn afgezien.

La Patrie verzekert dat het Sardinische ministerie bij de jongste verkiezingen van de 76 uitgebragte keuzen 67 in zijn voordeel heeft verkregen. Het blad acht dit in de tegenwoordige omstandigheden een hoogst gewigtig feit.

DRESDEN 11 Mei.

Het Dagblad van Dresden verzekert, in strijd met de Neurenberger Correspondenz, dat de Saksische Regering van Frankrijk geene enkele mededeeling heeft ontvangen betreffende de binnenlandsche aangelegenheden van Duitschland. Het blad voegt er bij dat vermoedelijk de andere Duitsche Regeringen evenmin eene mededeeling van dien aard hebben ontvangen.

ROME 11 Mei.

Het gerucht dat de kardinaal Antonelli zou aftreden is onjuist. Eenige leden van het Heilig Collegie hebben den Paus voorgesteld, eene vergadering bijeen te roepen van vertegenwoordigers van alle Katholieke Mogendheden. Deze vergadering zou den waren staat van zaken in den Kerkelijken Staat onderzoeken en de hervormingen voorstellen welke zij noodig oordeelde. De Paus scheen gunstig gestemd ten aanzien van dit voorstel.

LONDEN 12 Mei.

KOLONIALE ARTIKELEN stil en onveranderd. — THEE. Ord. Congo 16¾ a 17 d. — OLIE mede onveranderd. — TALK in loco 53/6; Julij 51; Oct. en Dec. 50.6. — SALPETER 43.6 stijgend. — METALEN. Koper £ 110½; Schotsch IJzer 52/9.

BERLIJN 12 Mei.

ROGGE per Voorjaar 51⅜, per Najaar 49¼. — RAAPOLIE per Voorjaar 11⅛, per Najaar 12.

LIVERPOOL 12 Mei.

KATOEN. Heden werden 8000 b. tot onveranderde prijzen afgedaan.

PARIJS 12 Mei.

Frankrijk 3 pc. 69.85; dito 4½ pc. 96. Cred. Mob. 672. Spanje 1¾ pc. 36½; dito binnenl. 3 pc. 45½.

LONDEN 12 Mei.

De 3 pc. Geconsolideerden 95¼. Rusland 4½ pc. 98. Spanje 1¾ pc. 37½. Portugal 3 pc. 45¼. Mexico 3 pc. 21⅜. Peru 4½ pc. 69¾. Venezuela 4½ pc. 26½. Holland 2½ pc. 65¾.

WEENEN 12 Mei.

Oostenrijk, Metalliek 5 pc. 69.80; dito Nationale 79.60. Wissel Londen *f* 132.20.

FRANKFORT 12 Mei.

Metalliek 5 pc. 50½; dito Nation. 58⅜. Spanje 1¾ pc. 36¼; dito 3 pc. 46.

ANTWERPEN 12 Mei.

Oostenrijk Metall. 5 pc. 51⅜; dito Nation. 58⅝. Spanje 1¾ pc. 36⅝; dito Binnenl. 3 pc. 46¼.

Burgerlijke Stand.

ROTTERDAM 12 Mei.

OVERLEDEN: J. P. Kaderus, wedr. van M. Hubers, 82 j. — C. Terspil, wed. van M. Moreel, 70 j. — C. C. Lubrun, wedr. van M. H. Goerel, 65 j. — F. P. Bakker, wedr. van J. B. van de Laar, 55 j. — W. H. de Pril, z., 12 j. — B. J. H. Coenraad, z., 1 j. — N. P. Mahlenbruch, z., 1 j. — A. Guddee, wed. H. T. van den Bergh, 80 j. — J. M. P. C. Smits, z., 2 m. — J. A. van de Kamp, z., 3 m. — E. F. Valentin, jd., 82 j. — W. H. Willemse, z., 11 m. — T. E. Hammer, z., 2 j. — J. W. van der Plak, wed. L. F. A. Rademacker, 31 j. — K. Bal, z., 12 d. — J. Snoey, wedr. van A. van der Griend, 93 j. — J. Ellert, d., 7 j. — S. R. Luikamp, wed. M. Hartog, 67 j.

BEVALLEN: A. M. van der Pluym, geb. de Jong, z. — A. C. van Wingerden, geb. Korskens, z. — M. E. Day, geb. Sengers, d. — A. Huigen, geb. de Vries, z. — C. E. P. Kleyweg, geb. Beening, d. — J. A. R. Thieme, geb. van Chaam, d. — F. Gunning, geb. Hupkens z. — H. F. Leysner, geb. König, z. — S. Cohen, geb. van Praaga, d. — S. Hoogerwerf, geb. Vink, d. — J. den Haan, geb. Hoogmoed, z.

ONDERTROUWD: D. J. Ras, jm., 25 j., met A. M. Koppelaar, jd., 23 j. — B. A. van Dorp, jm., 37 j., met M. van der Straal, jd., 30 j. — J. F. van den Broek, wedr., 32 j., met W. C. van Zijl, jd., 26 j. — S. P. H. Lops, jm., 27 jm., met D. A. Tieman, jd., 23 j. — J. van der Gevel, jm., 33 j., met C. Bosman, jd., 24 j. — J. D. Okhuysen, jm., 26 j., met C. J. van Hus, jd., 27 j. — J. J. Zijderman, jm., 27 j., met J. M. Pieterse, jd., 25 j. — N. Wouterloon, wedr., 30 j., met E. M. de Lange, jd., 26 j. — J. L. Hooremans, jm., 33 j., met K. de Wilde, jd., 27 j. — J. Bollee, jm., 30 j., met M. van der Myden, wed. T. van Douwe, 30 j. — D. Vrooman, jm., 31 j., met W. M. Luykenaar, jd., 32 j. — P. Leys, jm., 26 j., met W. B. Beversluys, jd., 29 j. — A. J. Eringaard, jm., 23 j., met J. de Lange, jd., 23 j. — H. Rinck, jm., 25 j., met C. H. Steenhuysen, jd., 22 j. — C. J. A. R. Reckers, wedr., 30 j., met C. P. van Loon, jd., 22 j. — J. Zwollo, jm., 25 j., met J. F. C. Meijer, jd., 25 j. — J. Bosselaar, wedr., 31 j., met J. Koning, jd., 29 j. — H. van Dongen, jm., 25 j., met N. van Dongen, jd, 24 j. — L. Hartman, jm., 27 j., met M. van Gemert, jd., 21 j. — J. Lorjé, wedr., 48 j., met S. Simons, jd., 32 j. — R. Israel, jm., 26 j., met M. de Graaf, jd., 27 j. — C. Bos, jm., 37 j., met H. A. Labbe, jd., 35 j. — J. Beets, jm., 31 j., met B. Scheffer, jd., 24 j. — F. J. Nooijen, jm., 34 j., met H. Dessens, jd., 31 j. — W. Ruys, jm., 27 j., met P. Boomhouwer, jd., 24 j. — H. Zuidwijk, jm., 31 j., met A. M. E. Koring, jd., 28 j.

Beursberigten.

ROTTERDAM 12 Mei.

	l. k.	h. k.	gebl. k.
Nederl... Werk. Schuld 4 pCt.	98⅞		
Spanje... Oblig. 3, nu 1¾ „	36 9/16		
Portugal.. Obl. Lond 1853 3 „	44		
„ Obl. 1856/7/9. 3 „	42¾		
Rusland .. bij Stiegl. 1854 5 „	90⅛		
„ dito dito 1855 5 „	99⅞		
Oostenr.... Oblig. Metall. 2½ „	26 9/16		
„ dito dito 5 „	49		
„ dito Nat. Met. 5 „	55 1/16	55¼	55⅛
Venez.... Obligatien...... 1½ „	12 15/16		
Illinois, Obligatien...... 7 „	84¾		

De prijzen waren heden over het geheel iets lager bij gisteren, inzonderheid ten opzigte van Oostenr. fondsen, terwijl slechts de omzet in deze soorten eenige levendigheid toonde.

Het Commité der Effecten-handelaren,
H. A. MARCELIS, *Secretaris.*

Laatste prijzen ten drie ure: Spanje, Obligatien, 3 nu 1¾ pc., 36, 36⅛, 36; dito Binnenlandsche a 6/m., 3 pc., 44¾, 45, 44¾; dito Certificaten-Coupons, 4 9/16. Oostenrijk, Oude Metalliek, 5 pc., 48⅜, 48½, 48 7/16; dito Nationale, 5 pc., 54 11/16, 55, 54 11/16; Weener Loten 1854, *f* 217¾, *f* 218, *f* 217¾. Mexico, Obligatien, 3 pc., 19⅞. Grenada, Obligatien, 4 pc., 13.

AMSTERDAM 12 Mei.

	l. k.	h. k.	gebl. k.
Nederl.,.. Werk. Schuld 2½ pCt.	64	64 1/16	64
„ dito dito 3 „	76¼		
„ dito dito 4 „	99		
„ Amort. Synd. 3½ „	94⅝		
„ Hand. Maats. 4½ „	130¼	130½	
„ O. I. Leening 4 „			
„ Holl. Sp. .... „			
„ Rijn-Spoorw. 4½ „			
„ M. van Weld. 4 „			
België, .. Cert. *Rothsch.* 2½ „	52		
Frankrijk, Certificaten „. 4½ „			
Spanje... Buitenlands.. 1¾ „	36	36¼	36
„ dito 3 „	45¾		
„ Binn. a *f* 6000 3 „	44 11/16	45¼	44¾
„ Amort. Schuld			
„ Bew. v. Coup.			
Portugal, Obligatien... 3 pCt.	43⅞	44 1/16	43⅞
„ dito 1856/59. 3 „	42⅜	42⅝	42⅜
„ dito Uitgest..			
Rusland, Ob. *Hope en C.* 5 „	103⅛	103⅛	103⅛
„ dito 1828/29.. 5 „			
„ Cert. 1831/33 5 „	85¼		
„ d.° 1840..... 4 „	80¼		
„ d.° *Stieglitz*.. 4 „	81		
„ d.° d.° Nieuwe 5 „			
„ d.° d.° 1855 N. 5 „	99¾	99⅞	
„ d.° te Lond. 4½ „	93¼		
„ d.° v. Assign.. 6 „	60⅛		
„ Inschr. dito.. 6 „			
Polen,... Aand. 1835.. .... *f*	160		
„ Obligatien... 4 pCt.			
Pruissen, Obligatien... 5 „	101¾	101⅞	
„ Aand. ... 3½ „			
Oostenr., Ob. *Goll en C.* 5 „			
„ d.° dito 4 „	46		
„ d.° Met. Oude 5 „	48⅛	48⅝	48¼
„ d.° N. te Ams. 5 „	69½		
„ d.° Nat. Met.. 5 „	54⅜	54⅞	54 11/16
„ d.° Metalliek. 2½ „	26	26⅛	26
„ W. Ad. fl 250 4 „	217½		
Brazilië, 1824, £ 100 5 „			
Equador, £ 100...... 1 „	10⅞	11¼	
Venez.,.. Obligatien... 3 „	24⅜	24 9/16	
„ Uitgestelde.. 1½ „	12⅞	13	
Grenada, Obligatien... 4 „			
„ Uitgestelde..	4⅜	4 7/16	
Mexico,.. Obligatien... 3 „	19¾		
Illinois.............. 7 „	84⅞		

Rusland, Cert. te Londen, 1859, 3 pc., 63⅛; dito Spoorweg-Actien, volgef., 5 pc., 213, 214. Galveston, Spoorw.-Oblig., 8 pc., 40, 40¼.

Beleening 3, Prolongatie 3, Disconto 3.

De Beurs was over het algemeen gedrukt. Hollandsche fondsen onveranderd. Oostenrijksche en Spaansche merkelijk lager.

Laatste prijzen ten 5 ure: Holland, 2½ pc., 64. Spanje, 1¾ pc., 36; dito Binnenl., 3 pc., 44¾. Oostenrijk, Metalliek, 5 pc., 48¼; idem Nat., 5 pc., 54⅝.

Handelsberigten.

ROTTERDAM 12 Mei.

KOFFIJ bleef in eene vaste positie, goed ordin. Java bleef a 38½ c. gevraagd, waar geene verkoopers zich voor op deden; op gisteren zijn uit de eerste hand afgedaan tot zeer ferme prijzen 1200 b. Java, aangevoerd per Alblasserdam, aan één huis.

THEE vast. Voor lage prijzen zoo Chin. als Java blijft te vergeefs vraag.

SUIKER, Ruwe en Geraffineerde. In afwachting der veiling op 15 dezer in eene kalme stemming.

RIJST. Uit de eerste hand werden alleen afgedaan 2180 b. Tafel- aangevoerd per Johanna Geertruida, a *f* 10¼. Gepelde soorten vast op vorige prijzen.

SPECERIJEN zonder prijsverandering.

TABAK. In den loop dezer week werden uit de eerste hand afgedaan 25 v. Maryland, 25 v. Ohio, 10 v. Virginie en 82 cer. Havana. Aangevoerd werden 1144 en 352 p. Braziel en 26 cer. Havana. Aanst. Dingsdag zullen geveild worden door de N. H. M. 879 p. Java EB en 136 v. Kentucky, en door particulieren 1172 cer. Cuba, 86 dito Havana, 181 p. Java JBQ/K en 227 cer. Yara; ook komen dan nog 352 p. Brazil aan de markt.

KATOEN met meer vraag en tot verbeterde prijzen zijn ca. 400 b. Noord-Amerikaansch omgezet.

METALEN. In Banca Tin ging deze week weinig om, alleen kleinigheden werden tot *f* 80 verhandeld.

Van HUIDEN werden tot geh. doch fermen prijs verkocht 547 Buffel- per Fop Smit.

VETWAREN stil. Van Amerik. Reuzel vond een partijtje zeilende tot niet juist bekende doch fermen prijs koopers.

HENNEP in een doen.

GRANEN. Rogge, 144 ℔ Archangel *f* 207, 147 ℔ Windau *f* 215.

SCHIEDAM 12 Mei.

GRANEN. Verkocht: Rogge, 148 ℔ Libau *f* 218 6/w.; 142 ℔ O. Arch. *f* 200 3/m.

MOUTWIJN, per Ned. Vat zonder fust *f* 15.50.
JENEVER, „ „ „ „ „ - 21.—.
AMST. PROEF „ „ „ „ „ - 22.25.

Alles zonder de belasting.

SPOELING per Ketel .... *f* 0.10.

DELFT 12 Mei.

KAAS. Heden zijn de prijzen geweest: *f* 20 a *f* 24; ter markt zijn verkocht 17 stapels, wegende 3100 Ned. ℔.

DORDRECHT 10 Mei.

GRANEN, ZADEN enz. Tarwe is heden tot de gebleven koersen van vorigen marktdag verkocht. Afw. soorten konden daartoe moeijelijk opruimen. Er is gedaan: puike Jar. Overm. en Zeeuws. *f* 10.80 a *f* 11.20, Afw. *f* 10.20 a *f* 10.50; puike N. *f* 10.10 a *f* 10.70, Afw. *f* 8 a *f* 9.20; Zomer dito *f* 8.50 a *f* 9.50. Rogge Inl. goed gevraagd en 30 c. hooger betaald. Overm., Zeeuws. en Vl. *f* 7.50 a *f* 8.20; Buitenl. in één doen; 140/2 ℔ Arch. voor *f* 195 a *f* 197 bij partij gedaan. Gerst 20 c. lager. Zeeuws. en Flakk. Winter *f* 5, *f* 5.80 a *f* 6.20; dito Zomer *f* 5, *f* 5.80 a *f* 6.20. Spelt prijshoudend, *f* 3 a *f* 3.60. Haver tot notering goed te plaatsen. Lange *f* 3 a *f* 3.60; Dikke *f* 3.80 a *f* 4.80. Paardenboonen als voren, *f* 6.70 a *f* 7.50. Duivenboonen *f* 8 a *f* 8.50. Witte Boonen prijshoudend, *f* 10.50 a *f* 12. Bruine dito slap, *f* 11 a *f* 12.50. Blaauwe Erwten in één doen. Op de kook *f* 9 *f* 9.80. Mesting *f* 8.50 a *f* 9. Witte Koningsberger, puik in de kook voor *f* 8.70 en Inl. voor *f* 9 te koop. Boekweit, Bossche voor *f* 232 per 2100 Ned. ℔ verkocht en zoo te koop gebleven. Groninger Zand op dezelfde wigt voor *f* 230 en Fransche voor *f* 185 a *f* 200 geveild. Koolzaad in één doen. Puik gestort Overm. voor £ 69, goed dito voor £ 67 en Zeeuws. voor £ 66 verkocht; voor Fransch £ 61 geboden. Op 9 vaten Olie in het Najaar te leveren werd voor £ 72 aangeboden. Lijnzaad zonder zaken. Alleen geveild: 111 ℔ Catania voor *f* 350. Kanariezaad als voren, *f* 9.20 a *f* 9.80. Raapolie met genegen verkoopers, noteren: op 6/w. *f* 39¾ a contant *f* 38¾, Najaar dooreen *f* 41. Lijnolie vast, op 6/w. *f* 31 a contant *f* 30. Harde Raapkoeken *f* 72 a *f* 74; Zachte dito *f* 82 a *f* 84. Harde Lijnkoeken *f* 11.50 a *f* 12.

AMSTERDAM 12 Mei.

ARAK. Heden zijn bij inschrijving afgedaan 24 leggers per Spitfire.

ROGGE. Heden bij partij verkocht 125 ℔ N. Pruiss. *f* 225.

MIDDELBURG 10 Mei.

GRANEN, ZADEN enz. De aanvoeren zoowel uit onze naburige Eilanden als ook uit Walcheren, blijven bij voortduring zeer klein, en daar koopers vooral voor Tarwe lager gestemd waren, en houders op vorige prijzen vast hielden, zoo ging er heden in den handel weinig om, en de navolgende prijzen, zijn enkel door gebruikers betaald. Goede Zeeuwsche Tarwe *f* 9.50, *f* 9.25, *f* 9, mindere *f* 8.50. Jarige Walchersche was niet ter veil. Nieuwe Walchersche *f* 10.25, *f* 10, mindere *f* 9.50. Puike Zeeuwsche Rogge *f* 8.25. gewone *f* 8.10. Wintergerst *f* 6.50, *f* 6.25 a *f* 6. Zomer werd voor *f* 6.30 verlaten. Walchersche Witte Boonen zeer weinig ter veil men hield op *f* 11.25. Walchersche Bruine *f* 13.25. Walchersche Paardenboonen bijna niet ter markt, weinig zijn er gekocht, daar men boven koers hield. Walchersche Groene Erwten *f* 10.25. Zeeuwsche Paardenboonen zijn voor *f* 7.25 en *f* 7 gekocht. Koolzaad niet ter veil. Raapolie *f* 41.50, Patentolie *f* 43.75 en Lijnolie *f* 34 per vat op 6 weken, op contant *f* 1 lager. Raapkoeken *f* 70 per 1040 en harde Lijnkoeken *f* 12 per 104 stuks.

GRONINGEN 11 Mei.

GRANEN, ZADEN enz. De handel aan onze markt was heden van weinig beteekenis. Tarwe tot vorige prijzen verkocht. Rogge alleen bij kleinigheden aan consumtie te plaatsen. Boekweit moeijelijk als voren te plaatsen. Gerst schaarsch ter veil. Dikke Brouw en Witte Voerhaver iets lager, Zwarte Voer als voren. Overige artikelen weinig in omgegaan.

LONDEN 10 Mei.

SUIKER met veel handel, voornamelijk in zeilende ladingen. 700 k. Havana n.° 13 bedongen 43/; 130 v. Cuba tot 40/6; eene lading van 1334 k. Havana n.° 11½ tot 28/6; eene dito van 1500 k. n.° 14 tot 29/6; 1100 k. dito n.° 11½ tot 28/6; 1200 k. dito n.° 13 tot 29/ en 1487 k. dito n.° 11½ a 12 tot 28/6. Geraffineerd 52/ a 52/6. — KOFFIJ. Plant. Ceylon 6 d. a 1/ lager. — RIJST stil. — KATOEN vast; 100 b. Tinnevelly Madras tot 5¼ d. — SALPETER vast; 450 b. zijn verkocht tot 43/6. Eng. Geraffin. 41/ a 41/6. — LIJNZAAD vast; 3000 qq. Odessa vonden nemers tot 50/6 en 150 t. Canariezaad tot 55/. — METALEN. IJzer stil 52/6. Zink vast. Omzet 250 t. tot £ 20.17/6. — OLIEN. Lijn- 28/ a 28/3; Hull 27/9. Bruine Eng. Raap- 40/6 a 41/. Terpentijn- stil. — TALK dalende. Men noteert: P Y C disp. 54/; Mei/Junij 53/; Julij/Sept. 51/6; Oct./Dec. 50/6.

LONDEN 11 Mei.

SUIKER. In veiling zijn verkocht 434 v. Barbados tot 36/ a 44/6, 9140 b. Mauritius tot 38/ a 45/, 480 b. Siam tot 42/6 a 45/ en 200 v. Portorico tot 40/ a 49/. De markt is zeer levendig en de prijzen zijn 6 d. a 1/ hooger. — INDIGO. 1532 k. werden geveild, waarvan 789 tot zeer vaste prijzen verkocht. — SPECERIJEN. Omzet 1083 b. Piment tot 3¼ a 3⅜; 49 k. Cassia Lignea tot 80/ a 90/ en 1854 b. Zwarte Penang Peper tot 3¾ a 3⅞. — KATOEN vast, maar stil. — HENNEP. St. Peterb. Rein £ 29.5. — WOL. De prijzen blijven onveranderd. — TALK. PYC disp. 54/.

GRAANMARKT. Binnenl. Tarwe weinig aangevoerd en vast in prijs. Beste witte 57/ a 58/, mindere soorten 48/ a 56/, zware roode 53/ a 55/, mindere soorten 46/ a 51/ per q. Buitenl. vast; beste soorten 60/ a 62/, mindere soorten 49/ a 54/ per q. Meel vast. De hoogste prijs was 46/, de laagste (voor Amerikaansch) 27/ per v. Gerst met weinig vraag, prijshoudend. Boonen en Erwten vast. Haver in groote quantiteiten verkocht tot vorige prijzen.

Van 7 tot 10 mei werden aangevoerd 1420 q. binnenl. en 5050 q. buitenl. Tarwe, 330 q. binnenl. en 1790 q. buitenl. Gerst, 110 q. binnenl. en 13040 q. buitenl. Haver, 1650 z. binnenl. en 300 z. en 1000 v. buitenl. Meel.

ANTWERPEN 11 Mei.

KOFFIJ. Heden zijn ca. 5000 b. St. Domingo zeilende afgedaan. — De GRAANMARKT blijft stil maar onveranderd. — Van Geraffineerd SUIKER vonden 30/m. kil. nemers. — HUIDEN. Gedurende deze week zijn afgedaan 4000 gedr. B.-A. en M.-V.; 700 gez. dito en 800 gedr. Paardenvellen, alles tot onveranderde prijzen. — Van HORENS 12,500 st. Rio-Grande tot fr. 56 a 62. — Van TABAK vonden 100 fusten Buenos-Ayres tot geh. prijs nemers en van TABAK 34 v. Kentucky.

HAVRE 9 Mei.

KATOEN is heden weinig gevraagd en slechts 400 b. zijn verkocht. — Van KOFFIJ vonden 375 b. Rio nemers tot fr. 77 en 1200 b. dito tot fr. 76 en 60 b. Rio tot fr. 88. — SUIKER. 676 k. Havana n.° 12 bedongen fr. 37. — HUIDEN. Omzet 1800 gedr. la Plata tot fr. 152½. — Van WALVISCHTRAAN zijn 13/m. kil. verkocht tot fr. 52. — CACAO zeer gezocht. Men meldt ons de afdoening van 2200 b. Para tot geh. prijs en 200 b. dito tot fr. 102½ en 220 b. Bahia tot fr. 70.

(Per Overland-Mail.)

BATAVIA 26 Maart.

INVOEREN. — MANUFACTUREN. Madapollams, Hollandsche gebleekte en ongebleekte. Geene verbetering in de vraag te noteren; verkoopen zijn tot verminderde prijzen gesloten. Engelsche witte zeer lusteloos. Ruwe verkoopen. Shirtings, Holl. witte. Vroegere prijzen moeijelijk te bedingen; Ruwe weinig vraag; Eng. witte meer gevraagd; ongebl. tamelijk gewild, doch prijzen voortdurend laag, bij aanzienlijken voorraad. Chitzen, geschikte patronen slechts gewild; prijzen dalende. Cambrics, meer gezocht, doch geene verbetering te noteren in prijzen. Drills, Hollandsche. In weinig vraag; op de Kust is de stemming beter; Amerik., voorraad; Engelsche, geen vraag. Twist, ruwe. Het saizoen voor deze is voorbij. Groote verkoopen van door zeewater besch. partijen, op publiek vendutie vonden plaats. Adrianopel rood Katoen lusteloos; groene en oranje weinig gevraagd. Wollen Goederen. Slechts langzaam van de hand gaande. Battiks. In weinig vraag; slechts gewilde patronen verkoopbaar.— METALEN. Zweedsch IJzer. Eenige aanvoeren, weinig vraag; Engelsche, groote voorraad en moeijelijk te plaatsen. Staal meer gewild. Van Bladkoper en Spijkers is de markt voorzien.

UITVOEREN. — ARAK. Verkoopen a *f* 55 per legger.— KOFFIJ. Java. De oogst van Pamanoekan verkocht tot geh. prijs. Padang zonder voorraad. — SUIKER. N.° 16. Eene kleine partij vonden koopers a *f* 16.75. De voorraad ter markt opgeruimd. De oogst van Pamanoekan werd tot geh. prijzen verkocht. — RIJST lusteloos. Indramayoe geen voorraad. Eerste kwal. Batavia *f* 155 a *f* 160, tweede *f* 140 a *f* 150, witte Carga *f* 125 a *f* 130, ordinaire *f* 115 a *f* 120 per koyang. — INDIGO. Verkoopen te Samarang a *f* 4 per ℔ voor prima kwaliteit. — GUTTA PERCHA. Zeldzaam verkrijgbaar; *f* 85 per pic., nominaal.— GOM ELASTIEK. Van *f* 90 a *f* 108 per picol afgedaan; tamelijke voorraad. — GOM DAMMAR. Verkoopen *f* 24 a *f* 25 per pic. — HUIDEN. Koe- *f* 3 a *f* 3.50 per stuk; geene. Buffel- *f* 3 a *f* 4 naar kwaliteit en grootte. — NOTENMUSCAAT *f* 85 a *f* 90 per pic., stil. — FOELIE *f* 55 a *f* 60 per pic., zonder vraag. — PEPER. Zwarte *f* 21 a *f* 22 per pic., Witte tot *f* 36.50 per pic. verkocht.— ROTTING. Banjer *f* 11 per pic., minder gezocht; Padang *f* 6.75 a *f* 7 per pic., kleine voorraad. — SAPANHOUT. Manilla in intr. *f* 7 per pic., Java *f* 4 per pic., stil. — WISSELKOERS. Op Holland 6/m. dato 100 a 101 pc.; op Engeland 6/m. zigt *f* 11.50 per £; op Singapore *f* 2.77½ per $ nominaal; op China *f* 2.76 a *f* 2.80 per $ nominaal; op Calcutta *f* 122 per 100 cs. rs. nominaal; Gouvernement trekt a pari. — SPETIE. Mex. Matten geene; Sovereigns *f* 12.85 a *f* 13; Doubloenen *f* 38 a *f* 43; Willempjes geene; Oude Ducaten 7, Nieuwe *f* 6; Austral. Sovereigns geene; Goud in staven *f* 44.50 per reaal. — VRACHTEN. Sedert de laatste mail hebben slechts weinig bevrachtingen plaats gevonden; doch vrachtprijzen blijven steeds vast. De volgende schepen zijn opgenomen: Tellus en Manilla (Hamb.) beide om alhier en op de Kust te laden naar Boston, conditien geheim; Emelie (Zw.) laadt naar Zweden voor eigen rekening. Petronella Catharina verkreeg 45 $ c. de picol Rijst naar Macao; Mary (Brem.) bevracht a *f* 70 per last voor Suiker van Soerabaya naar Rotterdam; Bantam 187 lasten, bedong *f* 6000 in eens naar Banka en terug, en Schoon Verbond 430 lasten, *f* 4000 in eens van Samarang naar Batavia, met eene lading hout; Alcyone *f* 70 voor Suiker en *f* 60 voor Koffij, te Soerabaya en Passaroeang te laden naar Amsterdam; T. W. Sears (Amer.) vervolgt de reis naar Ceylon; Cornelia werd door de N. H. M. bevracht a *f* 67.50 voor Suiker te Pekalongan en *f* 60 voor Thee en Dammar, alhier te laden naar Amsterdam; D. T. Visser, 150 lasten, verkreeg dooreen *f* 1 de picol naar Sydney en 80 c. de pic. voor Kolen terug; van der Palm *f* 57.50 voor Rijst te Indramayoe en *f* 65 voor Suiker te Soerabaya naar Rotterdam. De volgende schepen zijn nog zonder emplooi: Nederl. Sumatra, Julie Claire, Jacqueline en Elise, Hollandia, Jacob, Mercator, Jacob en Anna, Medea, Jhr. Mr. van der Wall van Puttershoek, Capella. Engelsche Duchess of Sutherland, Monarch. Hamb. Princess Royal. Johannes, Wiedemann. Brem. Capella. Amer. Dolphin.

SOERABAIJA 21 Maart.

Sints de laatst verloopen veertien dagen was de markt zoowel in imports als exports zeer kalm. SUIKER. Van disponibele is de voorraad zoo goed als opgeruimd, de laatste afdoeningen waren tot *f* 16.25. Van de oogst 1860 werden nog afgedaan 5000 pic. a *f* 16, leverbaar te Probolingo. — Behalve 2500 pic. KOFFIJ W I B a *f* 38, ging er in dat artikel niets om. — RIJST kalm; bij eenige vraag zouden prijzen echter merkelijk monteren. Men is bevreesd de diesjarige oogst niet bijzonder gunstig zijn zal. Nu koopt men goede Carga a *f* 137; Witte van *f* 160 tot *f* 170. — ARAK nominaal *f* 45, geene afdoeningen. — VRACHTEN blijven tusschen *f* 65 a *f* 70 per last voor Suiker; Tabak bijlading zeer gezocht tot *f* 50 per last. — WISSELKOERS pari.

SAMARANG 20 Maart.

Op onze Invoermarkt gaat thans weinig om, dat de vermelding waard is; wel is waar beginnen koopers zich wat meer te vertoonen, maar de omzettingen zijn nog zeer beperkt; de slechte toestand der wegen in dit saizoen en schaarschte van transportmiddelen, die het vervoer naar de binnenlanden zeer moeijelijk maken, benevens de groote aanvoeren van LIJNWADEN in de laatste dagen, dragen veel bij om de flaauwe stemming dezer goederen nog te vermeerderen; dit alles, gevoegd bij den tegenwoordigen stand der markt, geeft dus niet veel uitzigt op hooge prijzen gedurende het aanstaande saizoen.

In *PRODUCTEN* ging weinig om, daar de voorraad der meesten uitgeput is. — Voor KOFFIJ op levering zouden koopers zijn a *f* 33, welligt *f* 34 per pic. en voor SUIKER op levering wordt vergeefs *f* 16 voor n.° 16 geboden. — INDIGO met geringen aanvoer, zeer gevraagd a *f* 4 per ℔ de mooije soorten. — RIJST in een doen. — HUIDEN. Koe- uitgezocht *f* 60 per corge waard; Buffel- *f* 40 per idem. — CUBEBEN nog niet ter markt, de eerste aanvoeren zullen hooge prijzen bedingen. — ROTTING *f* 8 a *f* 9. — In TABAK voor de Europesche markt, die nu inkomt, vonden nog geene omzettingen plaats. — VRACHTEN in een doen; voor zware goederen werd nog besteed *f* 70 per last, bestemming Nederland. — WISSELKOERS op Nederland pari a 100½ pc.; de plaatsing van papier ging dezer dagen vrij coulant, ofschoon hetzelve meer overvloedig is dan in het begin der maand. Goudgeld schaarsch en met veel vraag. Tiengulden stukken bedongen grif *f* 10.50 en Sovereigns zouden *f* 13 opbrengen.

RANGOON 31 Maart.

RIJST. Ofschoon de vraag niet zeer levendig was zijn de prijzen evenwel gerezen tot rs. 120 en later tot rs. 126. Sedert twee dagen is de markt weder stiller geworden en men zoude weder kunnen koopen tot rs. 108 a 110. De totale uitvoer tot heden bedraagt 17,982 ton, waarvan slechts 5767 ton naar Europa. Te Bassein noteerde men rs. 85 met weinig aanvoer. Te Moulmain rs. 115.

MANILLA 23 Maart.

SUIKER. Current Clayed is afgedaan en gecontracteerd te zamen 70/m. pic. tot $ 5¾ a $ 5.87½. Aanvoeren van Unclayed zijn zeer klein. — KOFFIJ is lager, $ 13.85. — HENNEP onveranderd $ 4.43¼ met eenigen handel voor Engeland. — INDIGO. 37 qq. werden verkocht tot $ 66 en 150 qq. Hogos tot $ 23. — RIJST. Goede Cargo bedongen $ 1¾. — CIGAREN. In eene heden gehouden veiling was zeer veel kooplust en n.° 2 bedong $ 30. — VRACHTEN. Suiker naar Londen £ 2.10/ a 2.15/. — WISSELKOERS 4/3 a 4/3¾.

PENANG 7 April.

PRODUCTEN. De markt was zeer levendig sedert de laatste mail en de prijzen bleven vast, niettegenstaande koers en Vrachten hooger zijn. — PEPER voor Londen gevraagd tot $ 7.07½; voor West Coast en $ 6.75 voor Delli; 1400 pic. Trang bedongen $ 7.35; Witte $ 12. — SUIKER. Siam noteert men $ 8; Penang $ 7 a 8. — TIN is weder gedaald tot $ 28 met veel handel; 600 pic. zijn aan de markt. — GOM BENJAMIN n.° 1 is zeer schaarsch en gevraagd tot $ 52½ en n.° 2 tot $ 21½. — KAMFER $ 22 a 23. — NAGELEN schaarsch; $ 8 voor Zanzibar. — CUTCH. Ca. 2000 pic. zijn afgedaan tot $ 5⅛. — GUTTA PERCHA $ 38 met veel vraag voor Londen. — GOM ELASTIEK met veel aanvoer; men noteert $ 34½ a 34. Men verwacht meerdere partijen. — NOOTMUSCAAT beter te plaatsen; la kwaliteit bedong laatstelijk $ 53. — FOELIE $ 26½ met koopers. — VRACHTEN naar Londen Suiker £ 2.10/, Tin £ 3, Peper £ 3. Men verwacht dat de prijzen zich zullen staande houden. — WISSELKOERS op Londen 6 maanden zigt 4/10½.

HONG KONG 29 Maart.

THEE. De voorspellingen waarvan wij in ons vorig berigt gewaagden zijn gedeeltelijk vervuld geworden en de slechtste verwachtingen zullen misschien spoediger dan men dacht verwezenlijkt zijn. De uitvoer naar Groot-Brittanje in de negen maanden van dit saizoen is zeer weinig grooter dan de consumtie van den tijd, en de uitvoer voor de eerstvolgende drie maanden zal zeer klein zijn, daar de aanvoer bepaald beperkt zal wezen. Te Shanghai is de voorraad verminderd, daar er groot alarm heerscht door de verschijning van eene bende plunderaars. Te Canton is dit evenzeer het geval; verscheidene houders die naar het land vertrokken waren zijn teruggekeerd, omdat zij het te gewaagd vonden. Te Foo Chow Foo is weinig meer onverkocht en de hooge vraagprijzen der houders is eene voldoende waarborg voor den kleinen voorraad. De beste pogingen worden aangewend om den volgenden oogst vroeg aan de markt te brengen. De omzet te Canton bestond uit 6 chops ord. Oonam Congo tot tls. 21 a 31. 10/m. k. Oranje Pecco tot 20 a 25½ tls. en 10/m. k. Caper tot 16 a 21 en 2000 k. Gunpowder tot 16 a 17½ tls. en 3000/2 k. Pauchang tot tls. 17 a 20. — DROOGERIJEN. De Anna is naar Londen en de Felix naar Hamburg vertrokken met Droogerijen. — 1000 pic. CASSIA LIGNEA bedongen $ 17¼ a 18. — CASSIA OLIE $ 310 a 315. — STARANIJS. De voorraad is opgeruimd tot $ 18 a 18½. — RABARBER niet aan de markt; 2a kwal. bedong $ 32 a 45. — KAMFER zonder voorraad. — ALUIN. 500 pic. zijn afgedaan tot $ 2 gepakt. — SUIKER. 12/m. pic. Witte bedongen $ 6¼ a 6.40. Bruine is schaarsch en gevraagd voor Europa tot $ 3.60 a 3.75. — WISSELKOERS op Londen 4/9 a 4/9½. — VRACHTEN op nieuw gerezen. Voor Thee naar Londen betaalde men $ 3. Verscheidene schepen te zamen 10,500 ton zijn door het Engelsch Gouvernement opgenomen tot 22/ per ton voor transporten.

SHANGHAI 23 Maart.

THEE. Van Zwarte werden verkocht 8500 k. Congo en 100 k. Flowery Pecco. De houders zijn zeer vast en de vorige prijzen genoteerd. 2250 k. Ningchow bedongen ts. 28½ a 32½. 500 k. tot ts. 22½ a 25 en 5750 k. tot 14 a 20. Van Groene 22/m. k., half voor Amerika en half voor Engeland, terwijl de onverkochte voorraad 20/m. k. bedraagt. — ZIJDE. Daar ook de Zijde-districten door plunderaars worden bedreigd, was de aanvoer vrij belangrijk. De houders dringen evenwel niet om te verkoopen. De omzet bedraagt 3000 b. tot iets flaauwere prijzen, daarentegen komt echter weder de hooge Wisselkoers. De totale omzet bedraagt 57/m. b., zijnde 12/m. b. minder dan in A.° p.°, en de onverkochte voorraad 6000 b.

FOO CHOW FOO 22 Maart.

THEE. De houders vragen hoogere prijzen, maar kunnen dezelve nog niet bekomen daar de sortering zeer slecht is en de aanvoeren opgehouden zijn. Niet één schip is ladende. 2 schepen werden verwacht om naar Londen te laden. De omzet bepaalde zich tot 5000/1 en 4000/2 k. Congo tot 9 a 23 tls. naar kwaliteit, 150/2 k. Oolong tot 17 a 22 tls. en 120 k. Flowery Pecco tot 23½ tls. De voorraad bestaat uit 8000 k. Congo, 1000 k. Pecco en 500 k. Scented, maar bijna niet geschikt voor uitvoer. De nieuwe Thee wordt veel vroeger verwacht als gewoonlijk.

Gedrukt en uitgegeven bij
G. en C. A. VAN REYN, te Rotterdam.